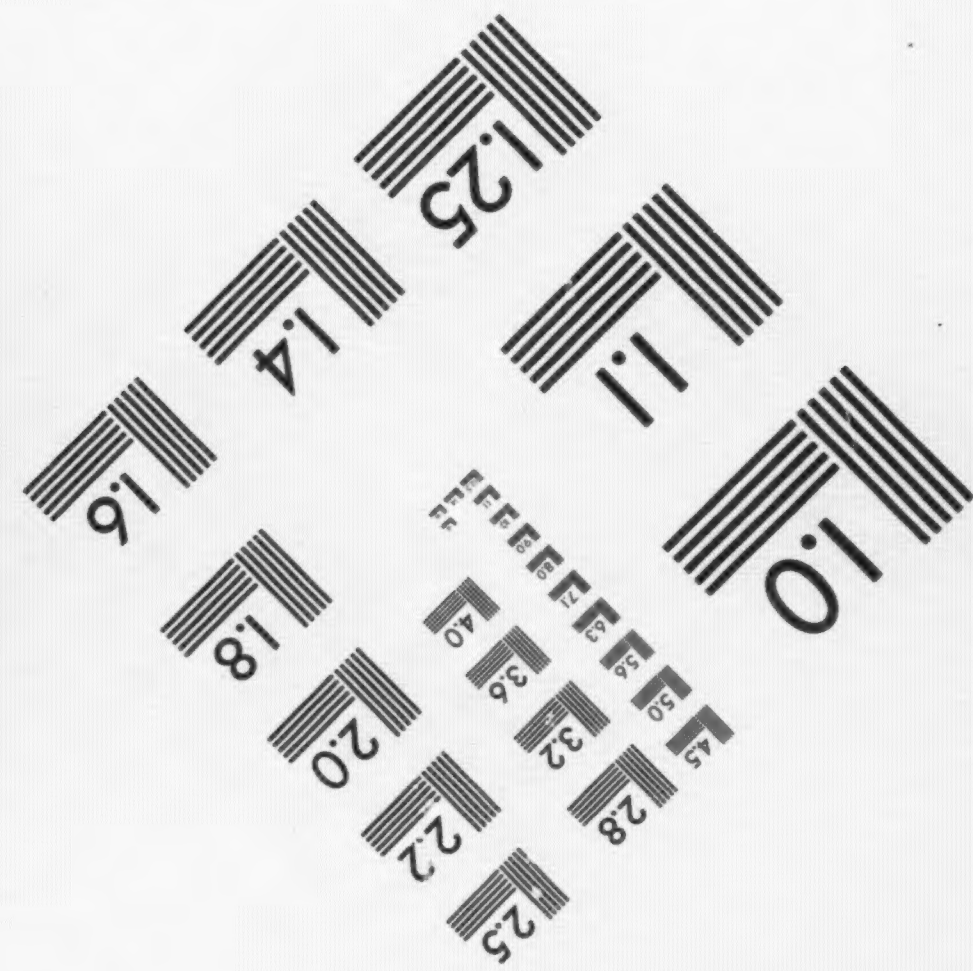
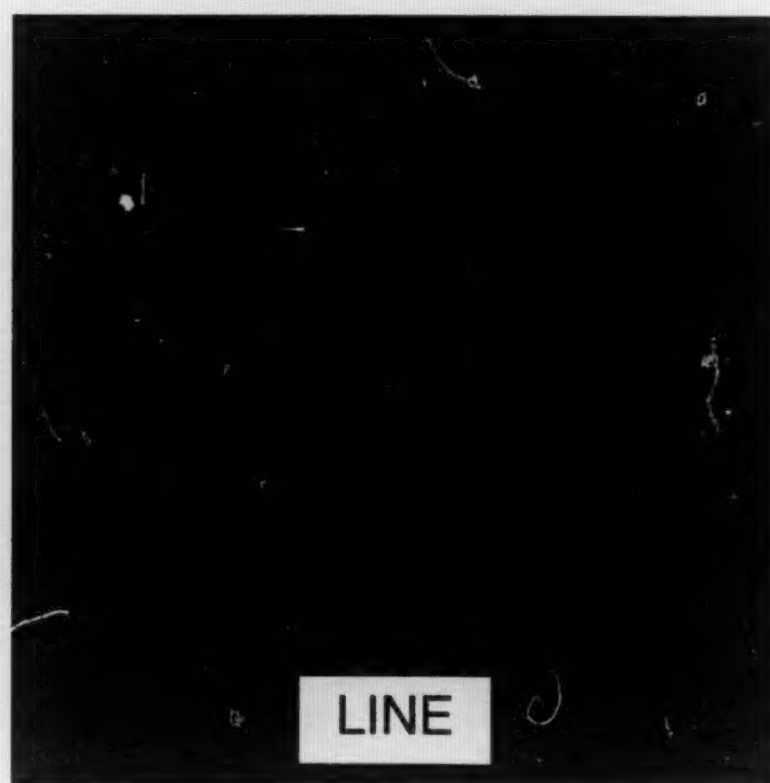
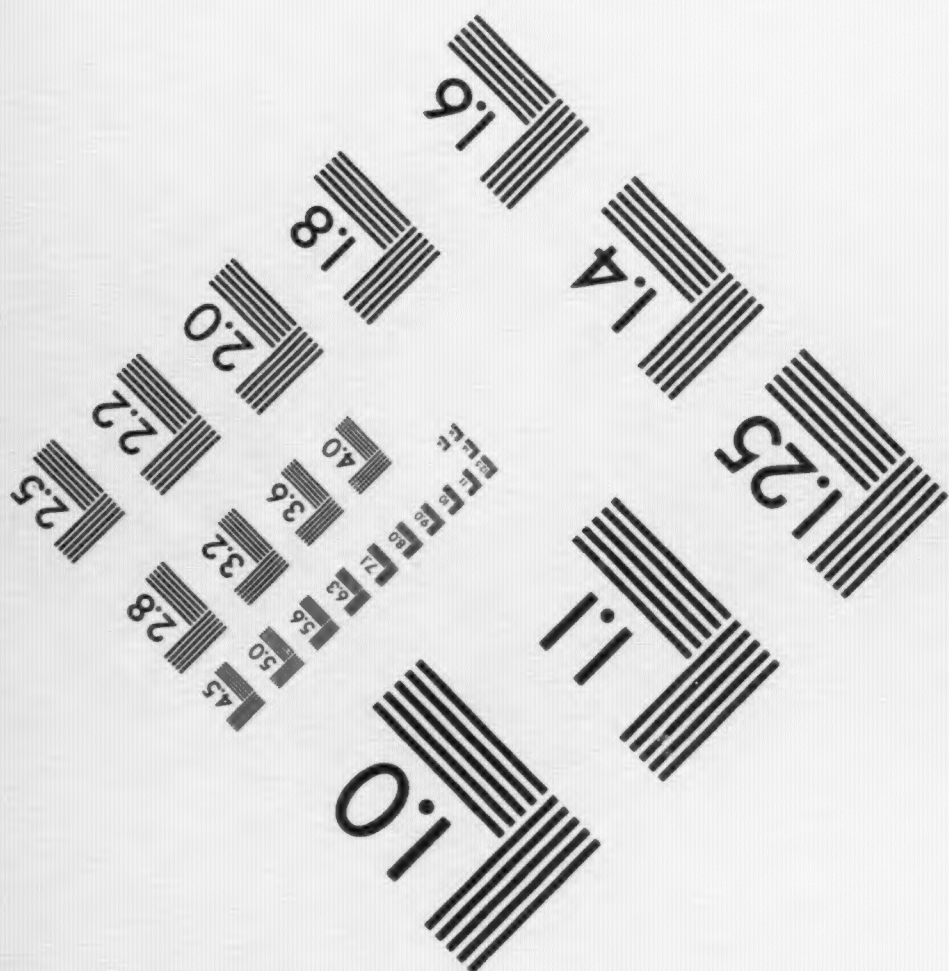
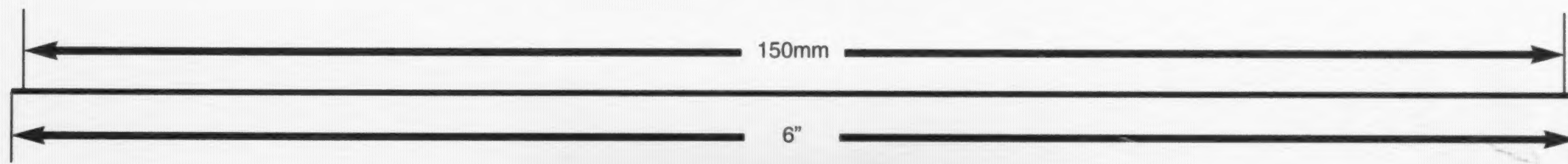
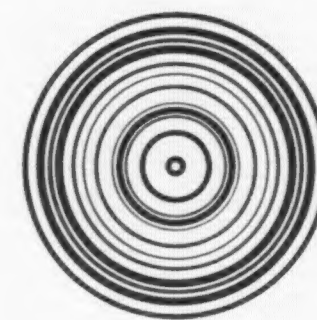
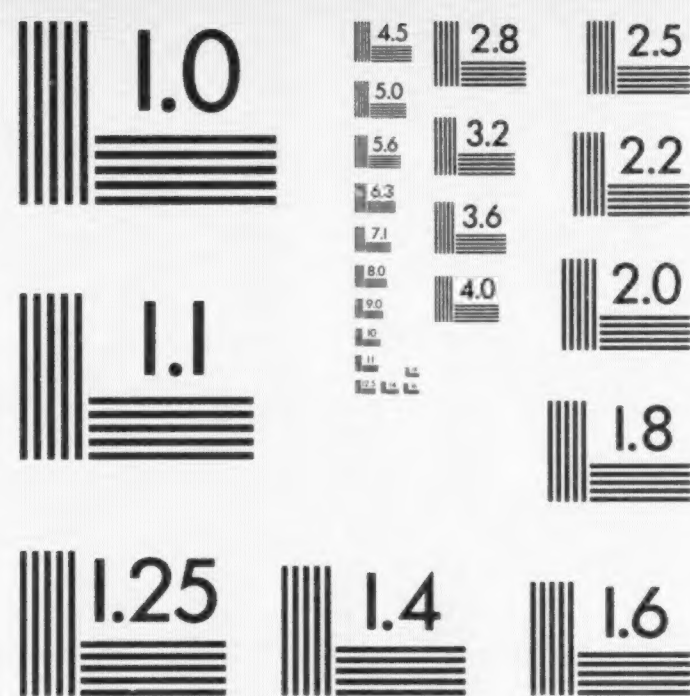
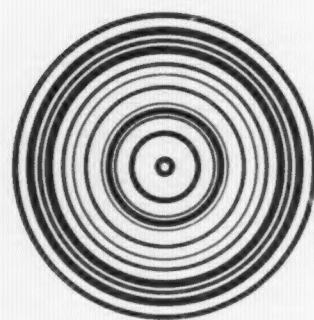
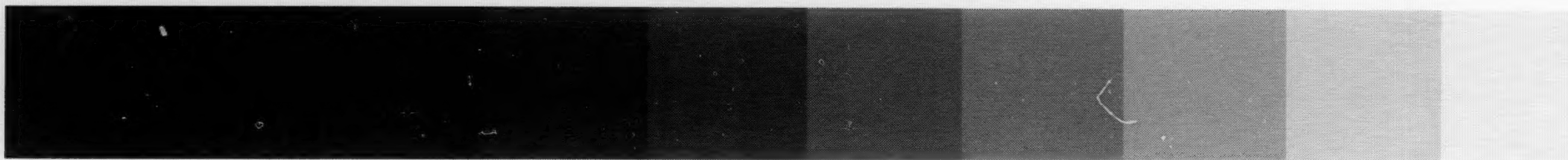
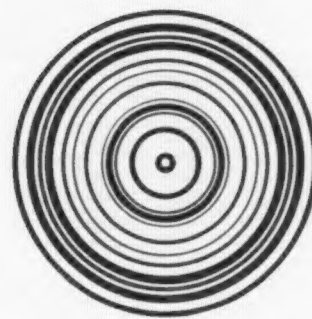
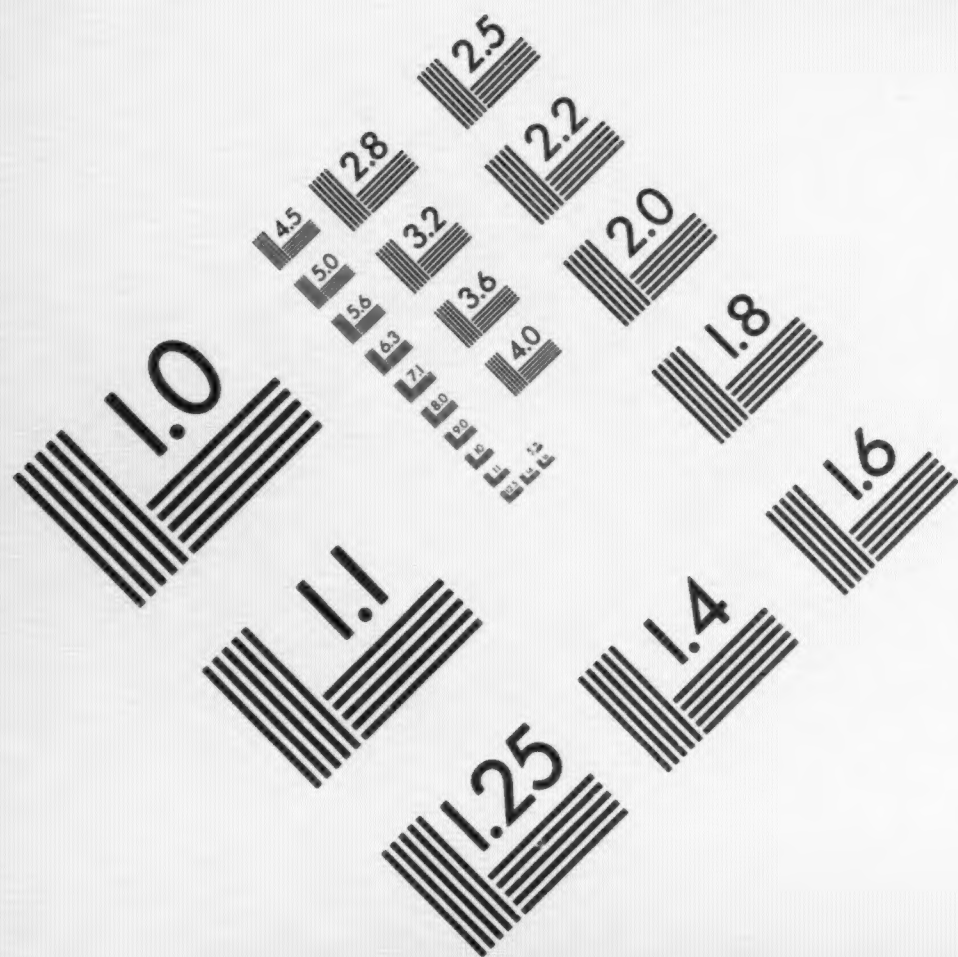

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

THE
MUSEUM
OF
THE
CITY OF
NEW YORK

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1877.7

Thursch, B.

Rut: a theater

forshtelung in fünf akten.

Varsha: Doberush

Tursh, 1906.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004-1877.7

Thursch, B.

Rut: a theater forshtelung in finf akten....

Varsha: Doberush Tursh, 1906.

72 p. ; 22 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh

I. Poland-Warsaw

ID: NXYH02-B1887

CC: 9114

DCF: [HBR]

CALL #: /106127

Reduction ratio

x 10.0

PARNES &
P. Monogram

ה ד ת

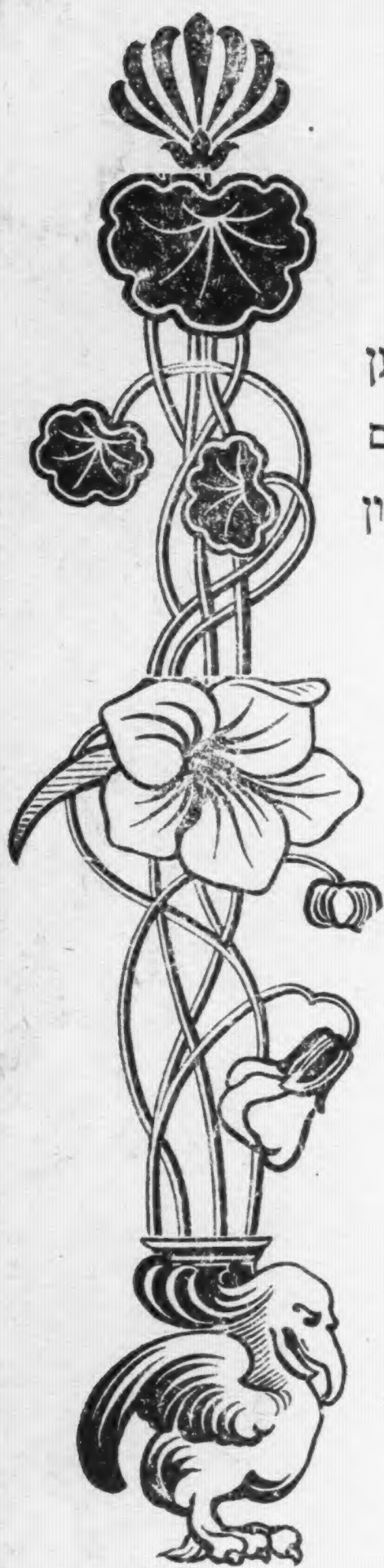
א מהעאטער-פארשטעלונג אין פֿינף אקטען
צו ערקלעהרען דאָס טהייערקייט פֿון דעם
יודישען גלויבען, און דיא גאטהייט פֿון
דעם יודישען פֿאלק.

פערפאססער

B. Thursch.

נאכדרוק שטרענג פֿערבאטען.

SE

Audubon 7229

Phone

NEW YORK

ר ו ת

א מוהעאמער-פארשטעלונג אין פונף אקטען. צו ערקלערען
דאס טהייערקייט פון דעם יודישען גלויבען, און דיא
גאטהייט פון דעם יודישען פאלק.

פערפאסער

B. Thursch.

ווארשא

בדפוס דובערוש מורש. נאלעווקי № 7

תרס"ז

” P Y T B ”

т. е. ПРЕДСТАВЛЕНИЕ.

Соч. В. ТУРШЪ

ВАРШАВА 1906 г.

Типографія В. Туршъ. Варшава. Належки № 7.

הקדמה

אלו הטיטראות וקרקסיות שבאדום, שעתידין
שרי יהודה ללמד בהן תורה ברכים.
(מגלה ו').

אם משום רפואת-הנוף התירו התלמודיים להשתמש גם בדרני אמורי (שבת
פ"ו : פסחים כ"ה), אף שהשכינה למעלה מראשותיו של החולה, וזנה ומכלכלת
אותו (שבת י"ב). משום רפואת-הנפש, אשר השכינה נסתלקה ממנה, על אחת
כמה וכמה שוטר להשתמש בתרופות הרחוקות מהדת היהדות. ולכן לא
שניתני בזאת אשר כריתי און קשבת, ושמעתי בקשת יראי ה' המצוינים,
לבנות חזיונות מלבבים על אדני הטיטראות, אשר יאירו עיני חולי הנפשות.
לראות, אי זה דרך ישכון אור התכלית הנרצה לבעל הבירה ית'. ולדעת
איך להתיר חרצובות רשע, אשר יצרם המר והנמהר אסר אותם בהמה. יען
עינינו הרואות, כי המחלקה השלישית מהמין האנושי, המצא ענג נמרץ
מחזיונות הטיטראות, ושמים בהם כל מעינם. וכאשר יוצנו בהן חזיונות
המחזירים את רואיהם למוטב, ונותנים לפתאים ערמה לקחת מוסר השכל
צדק ומשפט ומישרים. אז נעלה אצלי מעל כל ספק, כי יהיו כצרי
גלעד להנפשות הנהלאות, להחלימן ולרפאותן ממחלותיהן המטוכנות
דהמוהמות, ואז ישמח לבי גם אני

דובערוש מורש

דיא פערזאנהען

קאנסאל פון פלשנים.	גברין.	קניזער פון מואב.	עגלון.
יודישער ריכטער.	אהוד.	גרויספירשט.	גבל.
רות'ס נאכבארן.	שפרה.	עגלונ'ס פרויא.	סוקיא.
שפרה'ס מאכטער.	בתיה.	עגלונ'ס מאכטער.	ערפה
ווירטה פון נעמ'ס הויז.	מאמען.		רות
רות'ס צווייטער מאן.	בועז.	ארצטע	דליא
אפיקורוס.	פגעאל.	ערפה'ס מאן.	פרמשתא
יודישער קאניג.	שלמה.	רות'ס מאן.	מחלון.
	יהוידע	מחלון אונבליזנס מוטער	כליון.
גענערעלער	אלישמע		נעמי.
שלמה'ס סעקרעטאר.	יהושפט.	פרינצען	אכיר
שלמה'ס שרייבער.	אליהורף.	קאנסאל פון עמון	אליפז
הערשטאנט.	אפרים.	קאנסאל פון עמלק.	צפון.
			קלב.

קאמערדיענער. פעלדארבייטער. פהנים. ארמע פרויען. יתומים. ארמעלייט. סופר. ליכוויראז. מיניסטארען. גענערעלער. זונות. אפיצערען. צייגע.

ערשטער אקט.

(עגלון דער קניזער פון מואב, ויצט זיך אין זיין זאאל זעהר בעטריבעם, אונ האלט זיין קאפף אנגעלעהנט אויף זיינע צווייט האנד ביזא זיין מיט, דער קאמערדיענער קומט אריין מיט אפערמאכטען ברויער אין האנד).

וואס ווילסט דיא? — פראגט עגלון — דיא האלטסט א ברויער?

יא געעהרמטער קניזער — ענטפערט דער קאמערדיענער, אונ דערלאנגט איהם דעם ברויער — דיא קניזערן האט געהייסען זאגען דעם קניזער, דאס דער קניזער זאל זיך געהן ליגען אין בעט אריין, אונ אויסרוהען זיינע איבערגעראשטע נערווען.

נעה! — זאגט עגלון מיט צארן — איך קום גלייך אריין. (דער קאמערדיענער נייגט זיך פאר דעם קניזער, אונ געהט גלייך ארויס).

איך זעה — שפריכט עגלון — דאס דער ברויער איז פון דעם קניזער זבין פון קנען. ער שרייבט מיר דורך זיין גרויספירשט סיקרא:

דיעבער קניזער עגלון:

„אויא וויא מינע צווייטא ליעבע וואהנע האבען ביזא זיין קאנסאל געזעהען דיא בילדער פון דינע צווייטא שנינע מאכטער רות אונ ערפה. האט זיך גלייך אנגעצונדען אין זייער הארץ, זעהר אגרויסע פייערדיגע ליעבע צו זיין, אונ ווילען דורכאויס הימלען מיט זיין. מין עלטערער זאךן מיט דינע עלטסטע מאכטער, אונ מין יונסטער זאךן מיט דינע צווייטע, טאכטער. איך געבע דיר מין הייליג ווארט, דאס גלייך נאך זייערע האכצייט, וועל איך זיין צוטהילען מין גאנץ קאנגרעם. מינע גרויסע ארצטע האבען

מינע געדאנקען איבערראשט מיט זייער בעשטעמטונג, דאס איז מוס ויטצען.
רוהיג אין דארף, אפגעוואנדערט פון מענשען. דאס קאנסט דיר יעצט אליין.
שארשטעלען וויא גליקליך וועלען דינע טאכטער זיין ביז אונז. שרייב מיר
וועל איך דיר פלייסנדיג שיקען מינע צווייטא וואהנע, וויא וועלען דיר בעוואונדערן
מיט זייער שוינהייט, אויך מיט זייער בילדונג. אלע מינע בירגערס שאטצען
זיך זעהר גליקליך, מיט דעם וואס איך וויל זיך איבערגעבען מיין קאניגרייך.
ווייל זייער ליעבשאפט צו זיך איז אומנאטורליך. איך ערווארטע שטעל דירן
גוטען פרייליכע אנטווארט.

דיין עוויגער פריינד, יבין קייזער פון פּוּלען.

וואס מאכט מען? איך וויל זעהר גערן, דאס מינע צווייטא אויפגעקלעהר-
טע טאכטער, וואלען היראטען מיט יבין'ס צווייטא וועלכע ערווארטע וואהנע.
איך וויל, איך זעה מיט מינע אייגען, דאס גרויסע גליק פון דאס צווייטא
שינע אונז וויכטיגע פארטייען. נור וואס קאן איך לידער טוהען, ווען דאס
צווייטא פערשאלטענע יודישע טיפלען, האלטען צו מינע טאכטערס קאפף מיט
זייערע אייגענע פויסטען, אונז צווינגען זיך צו שאקלען: נון? (עס קומט
אריין דער גרויספירשט נבל, אונז ביקט זיך פאר דעם קייזער).

נבל! — רופט איהם עגלון — הייב דיר נור אויף, אונז זעטן דיר
געבען מיר. איך וויל פאר דיר אביסעל אפריידען מיין ביטער הארץ.

ליעבער קייזער! — פראגט נבל זעהר אונרוהיג, אונז זעט זיך געבען
איהם — וואס איז דען דא געשעהען?

עו — ענטפערט עגלון, אונז דערלאנגט איהם דעם בריעף — לע-
לאנגזאם דעם בריעף וואס דער קייזער יבין האט מיר יעצט געשיקט. (נבל
נעמט שנעל דעם בריעף, אונז לעזט איהם דורך).

וואס? — וואונדערט זיך נבל — פון דעם בריעף האט דער קייזער
א ביטער הארץ? מאנצען ברויכט דער קייזער צוזאמען מיט אונזער גאנץ לאנד
פון גרויס פריינד. דאס גרעסטע קונסטליכע פערדער, דאס שענסטע שארפע
צונג, קאן נישט געבען צו ערקלעהרען דאס גרויסע גליק וואס קאן פאר
אונז אלע שפראכען דורך דאס צווייטא פארטייען. אויסער דעם וואס ערפיה
אונז רות וועלען גליקליך זיין מיט דאס צווייטא וועלכע ערווארטע וואהנע, וועט
אונזערע יעצטיגע פאליטיקע דורך דעם זעהר הויך ווערען. אזויא הויך,
דאס דאס ליעבער קייזער קאנסט דיר דאס אליין נישט פארשטעלען.

יא — ענטפערט עגלון — איך פערשטעה דאס זעלבסט. אבער וואס
מאכט מען. וואס טוהט מען, ווען מינע צווייטא טאכטער ווילען נישט היראטען
מיט דאס צווייטא גאלדענע פריינדען? מינע פרויא האט שוין מיט זיך גאנץ
גענוג דארטער געשפראכען, זיך האט זיך געקויפט מיט פיעל הייסע טרערען.
אונז זיך האלטען זייערע קאפף ביז איין שאקלען: נון! גליקליך וואלט איך
געמאכט דעם קלוגען מענטש, וואס האט צו דעם א ריכטיגען ראטה.

איך — זאגט נבל — וועל מיט מינע טאכטער אליין לידען. אונז
איך שרייב גלייך אנטווארט צום קייזער יבין, דאס מיר ערווארטען זעהר ליעב
אונז זעהר גערען זינע צווייטא וואהנעס קומען. איך דענק בענויא וויא זיכער,
דאס ווען ערפיה אונז רות וועלען נור דערזעהן דאס שוינהייט פון דאס צווייטא
פריינדען, וועלען זיך גלייך בעצויבערען ווערען, אונז זייערע קאפף וועלען
אנהייבען צו שאקלען איהן אויפהער: יא!

זאג מיר — פראגט עגלון — וואס וועט זיין ווען דאס צווייטא גרויסע
פריינדען וועלען צוריק פארען מיט גארניכט, אונז מינע טאכטער וועלען נישט
בעצויבערען ווערען מיט זייער שוינהייט?

דאמאלס — ענטפערט נבל — וועט זעהר נישט גוט זיין. פון דעם
קאנען זעהר גרינג געבוירען ווערען זעהר אונגליקליכע מלחמות. אונז מיר
זאגען זעהר ריכטיגע נאכריכטען, דאס דער קייזער יבין פערמוגט זעהר
א שטארקערע אונז אנדערערע ארמע פאר אונז. יעדען מאנאט קויפט ער
פריש געוועהר. דאס טהייערסטע פאנצערס. דאס שטארקסטע רייטוועגען.

שרעקליך! — ביטערט עגלון אונז פערבראכט זינע האנד — מיין
קאפף ליגט לידער יעצט צווישען האמער אונז צווישען קלאמץ.

בערוהיג דיר ליעבער קייזער! — מייסט איהם נבל — ווען דינע
טאכטער וועלען פערלעשען זייער מיטליד מיט זייער אייגענעם פאטער.
ווען זיך וועלען זיך נישט ערבארמען אויף דינע עלטערע יאהרען, וועל איך
אויף זיך אויך קיין מיטליד האבען. איך וועל זיך פערשפארען אין זעהר
א שוועהרען קערקער. אונז וועל זיך אזויא לאנג צווינגען, אזויא לאנג פייני-
גען, ביז זיך וועלען דאס צווייטא גליקליכע פארטייען בעשטעמטען.

נבל! — זאגט עגלון אונז לייגט זינע האנד אויף זיין שטערען — מיין
קאפף שמערצט מיר זעהר, הערענדיג, דאס איך וועל געצווינגען זיין צו

פערלעשען מינע נאטורליכע ליעבע צו מיין אייגען בלוט און פלייש. איך געה מיר צו לעהנען אויף מיין בעט, פלייכט וועלען מינע נערווען עטוואס רוחניגער ווערען. דיא וואלט גלייך שרייבען אנטווארט דעם קיזער יבין, דאס מיר ערווארטען מיט פערגעניגען זינע צווייט זאגנעם קומען.

גוט — ענטפערט נבל — איך שרייב גלייך א בריווע, נור דיא ברויכסט איהם זעלבסט אונטערשרייבען.

געוויס — זאגט עגליון — איך וועל נישט לאנג שלאפען. אדיע. (עגליון געהט ארויס, צו האלטענדיג זיין קאפף מיט ביינע האנד).

יא — שפרייכט נבל צו זיך זעלבסט — דער קיזער יבין האט מיר בעפולען דורך זיין קאנסאל, דאס ער וועט מיר גליקליך מאכען, ווען איך וועל דיא צווייט קיזערליכע פארטיגען אויספיהרען. איך וועל פראבירען צו ריידען מיט ערפיהן און מיט רות'ן זעהר ווייך, זעהר ערעל. איך וועל זיין פאק-טויש ערקלעהרען, וויא גרויס און וויא גליקליך זענען דיא צווייט פארטיגען וואס זיין וועלען פון זיך אוועקשמיסען. אבער ווען מינע ווארטער וועלען זיין אומזאנסט. ווען זיין וועלען פערשטאפען זייערע אויערען וויא שלאנגען. און וועלען מיר נישט הארען. וועל איך זיין געבען א פלאטין אין קערקער צווישען דיא ניעדריגסטע הערשטאנטען. דא עסען זיין דעם טהייערסטען קוכען, און טרונקען דעם בעסטען וויין, און דארט וועלען זיין עסען ווארמדיג ברויט, און טרונקען אונזיין שמוציג וואסער וואס דיא פערד וועלען עס נישט טרונקען. דא שלאפען זיין אין גאלדענע בעטען מיט דעם טהייערסטען פייגעל-פאך, און דארט וועלען זיין שלאפען אויף דיא קאלטע פייכטע ערד, פילע ערגער וויא דיא פיעה אין שטאל. ביז זיין וועלען איינבליגען זייער שטארצען קאפף, און וועלען שרייען אהן אויפהער: יא. דיא שטרענגע פויסט מאכט אלעס, אויף דעם ארט וואס דער פערשטאנד קאן נישט אנהייבען, קאן דיא בלוטיגע האנד אויספיהרען. איך האב אין דעם זעהר אנדרייטע פראקטיקע געהאט. בעזאנדער האב איך אויף רות'ן זעהר א בייז הארץ. אייניגע מאהל האט זיין מיר שוין פערשעהמט, איך האב איהר מינע פריינדליכע האנד גערייכט, און זיין האט איהרע האנד נישט געוואלט צוריק רייכען. אויך האט מען מיר רייכטיג ערצעהלט, דאס זיין שפאסט און לאכט אויס אונזער גלויבען. עס געהט בענויא נישט אוועק איין מאג, וואס זיין זאל נישט שנעלען מיט איהרע פינגער אויף דיא נאז פון דיא גאטליכע בילדער, וואס איהרע עלטערען בייקען זיך צו זיין אין זייער זאאל. איהר בעסט פערגעניגען איז, צו הערען

וויא דיא פערשאלטענע ידן פערנאמען זייער גלויבען מיט זייערע וואונדערליכע ערצעהלונגען, און בעשמוצען אלע פרעמדע גלויבענס מיט זייערע פיינעדיגע מילד. (ער שטעלט זיך אויף מיט ענערגיע): יא! נור דער שוועה-דער קערקער, נור דיא גרויסע פיינ, וועלען ארויס-רייכען דאס נארישקייט פון זייער הארץ. (דיא קיזערליכע מאכטער רות, קומט אריין, און בעגרייכט דעם גרויספירשט, ער רייכט איהר זינע האנד, און זיין רייכט איהם נישט צוריק).

דער פאטער — פראגט רות — איז נישט דא?

ניין — ענטפערט נבל זעהר קאלטבלוטיג — ער ליגט יעצט אויף זיין בעט, און בערוהיגט זינע פערבייטערטע נערווען. ער האט יעצט מיר ערצעהלט, דאס דיא מאכסט איהם זעהר געפאָהרליך קראנק.

איך? — פרעגט רות לינגענדיג איהרע האנד אויף איהר הארץ — ניין! איך האב נאך נישט אין מינעם לעבען דאס מינדעסטע שלעכטע ווארט געזאגט מינע עלטערען. גאט זאל היטען!

דער שלאנג — ענטפערט נבל — רעדט אויך נישט קיין שלעכט ווארט, ווען ער ווארפט אויף דעם אונשולדיגען מענש זיין בייזען גיפט.

איך — זאגט רות מיט פערדרום — רעכען דאס זעהר פאר א אונרעכט. וויא קאנסט דיא דיר ערלויבען, צו פערגלייכען מיין פאטערס קיזערליכע בלוט צו א גיפטליכען בייזען שלאנג? נבל! דוין גליק איז יעצט, מיין גרויסער ערבארמדיגער האראקטער, וואס ערלויבט מיר נישט צו זאגען מינע עלטערען פון דעם. שטעל דיר אליין פאר, ווען מינע מוטער זאל דאס וויסען, וויא גרויס דוין שטראף וואלט געוועזען? זיין וואלט דאך דיינע אויגען אויסגעשטאכען.

ניין — זאגט נבל — דינע קלונע עלטערען וואלטען מיר נאך דאפיר זעהר דאנקבאר געוועזען. נור מיין טריישאפט, נור מיין עהרליך ריין הארץ צו דוין פאטערס קיזערליכע הויז, ערלויבט מיר צו ריידען אזויא שטרענג מיט דיר. (ער דערלאנגט איהר דעם בריווע): נעם און לעז דורך דעם בריווע וואס דער גרויסער קיזער יבין האט געשריבען מיט גרויסע עהרע, דאס ער וויל דוין מיט דינע עלטערע שוועסטער ערפיה פאר שוויגערמאכטער האבען. ער וויל איך געבען פאר מאנער זינע צווייט וועלטבערוהמטע זאגען. און וויל זיין גלייך נאך דיא האכצייט צו מהיילען זיין קאנגרעג. און דיא מיט דינע שוועסטער, שמיסען דיא גאלדענע גליקליכע פארטיגען אוועק פון איך.

גראדע וויא דיא הוהן שמיסט זינען מיט איהר שנאבעל דעם טהייערן בריליאנט, און נעמט דיא פערפולטע ווייטץ. דיין פאטער האט יעצט בענויא געוויינט פון שמערצען, ווייל איהר קאנט מיט אייער ענטזאגען דיא פארטיקען ברענגען אונזער פאליטיקע אין דעם גרעסטען געפאהר.

יעצט — ענטפערט רות — פערשטעה איך. דיא ווילסט, דאס דיא קערפערס אויף דיא אינשולדיגע זעלען פון מיר מיט מינע שוועסטער, זאלען זיין א אפפער אויף דעם בלוטיגען אלטאר פון אונזערע פאליטיקע? נון נבל! איך קאן אויף דעם קרומען פערשטאנד נישט איינזאגן. עס איז מיר ליבער צו זיין א גאטליכער אפפער אויף דעם אלטאר פון דיא וואהרהייט. אויף דעם אלטאר פון דעם גאטליכען יודישען גלויבען. וויא צו זיין א דומער אפפער אויף דעם אלטאר פון דיא פאלשע ביוראקראטישע פאליטיקע, וואס זיא איז געשטעלט אויף זעהר אנרויסען מעער פון מענשענבלוט.

רות! — זאגט נבל — דינע אונזערעכענטע ווארטער זענען אריין וויא גיפטליכע פילען אין מיין הארצען. דאס יודישע גלויבען איז ביא דיר גאטליך? דאס הייסט זעהר דייטליך געזאגט, דאס אונזער גלויבען שטעהט ביא דיר פיעל גיערדיגער פון דעם גלויבען וואס אלע פעלקער ווילען עס נישט צו נעמען. אויסער דיא פערשאלטענע יודען. וואס זענען יעצט אין אונזער לאנד זעהר ביליגע שקלאפען אזויא וויא זיא וואהרען אין עגפטען. נון קיזערליכע טאכטער! ווען דאס יודישע גלויבען וואלט ווירקליך גאטליך געוועזען. ווען זיא זאלען האבען אריינגעגען גאט וויא מיר, וואלטען זיא דאמאלס נישט אזויא אונגליקליך פערשפיעלט דיא קריגע וואס מיר האבען מיט זיא געהאלטען. איך גלייב, דאס דיין פאטערס הייליגע גאטער, האבען פלייסיג פערנארט דינע געדאנקען, ווייל דיא האסט זיא שוין פיעל מאהר פערשעהמט, און האסט מיט דינע פינגער געשנעלט אויף זייערע נאז.

דאס — ענטפערט רות — וואס דיא יודען האבען דיא קריגע פער-שפיעלט, איז קיין בעווייז נישט אויף דעם גיערדיגקייט פון זייער אלמעכטיגען גאט מיט זייער גלויבען. אונזערע אויגען זעהען דאס דער ביזער שפארבער, האט פיעל מעהר גליק אונזער דיא זון, פאר דיא גוטע ערבארמדיגע מייב. מיר זעהען, דאס דער ווילדער מיגער, לעבט אויף דיא בלוטיגע וועלט פיעל זיכערער, פאר דיא רוידיגע שאף. קוק דורך דעם פענסטער ארויס אין גארמען, וועסט דיא גלייך זעהען. דאס דער געפאהרליכער דארן.

שטעהט פיעל רוידיגער, און פיעל לענגער, וויא דיא שיינע שמאקפאלענדע רויז, וואס דערקוויקט יעדעס פערשמאכטע הארץ מיט איהר געשמאק.

וויא — פראגט נבל — האסט דיא דך אזויא פעסט איבערציגט איך דיא גאטהייט פון דעם יודישען גלויבען, דאס עס איז דיר ליעב צו זיין א אפפער אויף זיין אלטאר?

איך — ענטפערט רות — האב גראדע וויא דיא פלייסיגע ביען גע-שוועבט אויף דיא יודישע וויסענשאפטליכע רויזען. אויך אויף זייערע רעלי-געווישע בלוהמען. און האב פערפיעלט מיין מאגען מיט זייער ויסען טהייערן האניג, וואס האט גלייך בעלייכטעט מינע אויגען, וואס וואהרען לאנגע יאהרען פערדונקעלט מיט דיא גאטצענדירענסטליכע שווארצע וואלקענעס. יעצט זעה איך דין, קלאהר, דעם הייליגען גאטליכען גייסט, וואס שוועבט אויף דיא יודישע רעליגיעזן. און איך האב קאנענגעלערנט דיא רויזנדיג פילא-זאפישע פונדאמענטען, וואס אויף זיא איז זייער תורה געגרינדעט.

מיין מוטא — זאגט נבל — ערלויבט מיר נישט יעצט צו האבען מיט דיר א דייספאט איבער דיא רעליגיעזען. ווען דיא פערלאנגסט, קאן איך צו דיר פלייסיג שיקען אונזער אבערגייסטליכען, וועט ער דיר שוין פאקטיש ערקלעהרען, דאס אונזער גלויבען שטעהט מיט אלע בעציהונגען פיעל העכער און פיעל שענער פאר דעם יודישען גלויבען. איך וויל דיר יעצט מעהר נישט זאגען, נור, דאס אלע רעליגיעזע וואס עגזיסטירען יעצט אויף דיא וועלט, אויף דיא אלטע פערציטישע רעליגיעזען, וואס דיא אויפגעקלעהרטע צייט האט זיא גאנצליך פערניכטעט, אלע אלע זאגען זעהר שמרענג אן, צו עהרען און צו שאטצען דיא עלטערען מיט ליב און זעעלע, ווער שמיסט נאך. מען זאל זיא קיין מינדעסט קרענקונג פערשאפען. און דיא קיזערליכע טאכטער, האלטט יעצט זעהר א שארפע לאפאטע אין דינע אייגענע האנד, און גראבסט בעהיטע גאט א גראבען פאר דינע אייגענע עלטערען?

נישט ריכטיג — ענטפערט רות — דיא האנגסט אן א געפאהרליכען דארן אויף א גוטען בוים וואס ער שפראצט דיא שענסטע מרות. איך האב נאך נישט אין מינעם לעבען אפליעט אויף דיא וואנט צוקוועטשט. אויך אויף מינע פינדע איז מיין הארץ אימער פיל מיט ערבארמקייט, וויא נאך אויף מינע אייגענע עלטערען. (איהרע שוועסטער ערפה קומט אריין מיט א רויז אין האנד).

דער פאטער — פראגט ערפא — איז נישט דא?

נאָן — ענטפערט רות — א שארע לעבע שוועסטער וואס דא נישט
נישט פריער געקומען, און האט נישט געזעהן דא פריערדיגע פינקען וואס
אונזער גרויספירשט נבל, האט פון זיין מויל ארויסגעבלאזען אויף אונז בידע.
ער האט זיך ערלויבט צו פערגלייכען אונז צו גיפטליכע שלאנגען. און
זאגט דאס מיר גראבען מיט אונזערע אייגענע האנד א גראבען פאר אונזערע
עלטערען, מיט דעם, וואס מיר ווילען נישט שליסען דא פארמיטען מיט
דעם קינדער יבנים וואס.

יעדער מענטש — זאגט ערפא — וואס בעזוצט נור א גוטען מענטשליכען
דאראקטער. יעדער ערלער מאן וואס לעבט און עהרט דא ווארהייט,
זעהט, און פערשטעהט, דא גרויסע שרעקליכע זינד פון דעם אייגענעם, וואס
ערלויבט זיך צו שליסען א פארטיק צו לעב געלד, צו לעב עהרע, צו לעב
פאליטיק. נאָן, קינדער ברויבט מען ברענגען אויף דא שטארקליכע וועלט,
נור דורך דעם ענגעל פון די ריינע וואהרע לעבע. נור אזאלב קינדער ווערען
געבוירען געזונד און גליקליך, נור אזאלב קינדער קאנען עגיטטירען אויף
דעם פינסטערן ערקוגעל. אבער דא אונזשולדיגע קינדער וואס ווערען ליידער
געבוירען אויף דא שוים פון געלד, עהרע, און פאליטיקע. דא אונגליקליכע
קינדער זענען איינער א צייל צו דא ערנסטע געפאָהרליכסטע קראנקהייטען.
דארום ווען אונזער הארץ איז ווייט פון דא צווייט פרינצען. ווען דער ענגעל
פון דא לעבע וויל אין דעם קיין אנטהייל נעמען, איז א ריכטיגער בעווייז.
דאס גאט בעשטעטיגט דאס נישט. און ווען אונזערע עלטערען ווילען אונז
צווינגען צו דעם, טוהען וויא מיט דעם זעהר א גרויסע שרעקליכע זינד,
און מיר ווילען נישט אונזערע לעבע עלטערען זאלען זיך דורך אונז פער-
זינדען, און בעקומען א גאטליכע גרויסע שטראף.

נבל! — זאגט רות — ווען דא וואלט געלעבט דא ווארהייט,
ברויכט דא קושען מינע שוועסטערס לאגישע ווארטער. דא פערשטעהסט
מיט דעם וואס מיר ווילען נישט שליסען דא פארמיטען, צינגען מיר נאך
א עכט ריכטיג טרישאפט צו אונזערע עלטערען.

יעדער מענטש — ענטפערט נבל — ווען ער געהט לעשען דעם דארשט
מיט וואסער, ברויכט ער דאמאלס נישט אנטווערן פערגרעסער גלאזער אויף
זיינע אויגען צו זעהען דא שמוציגע וואס וואס שווימען אין איהם ארום.

קינט איהר אויך נישט צו פועל אויף דא פילאסאפישע גלאזער. פערלאסט
אייך לעבער אויף אייער קלוגען פאטערס פערשטאנד. ער איז עלטער פון
אייך בידע. דא עלטערע יאהרען זענען זעהר א ריכטיגע לאטערע, וואס
ציגט מיט איהרע פראקטישע שטראהלען דא ריכטיגע ווארהייט. אייער
פאטער האט נאך קיין מינדעסטען פעהלען טריט געמאכט, וויא ער געהט.
געהט מיט איהם דאס גליק. דער גרויסער קינדער פושן רשענים פון ארם-
גרויס, האט נישט געקאנט געווינען דא קריג וואס דער יודישער העלד
עקזיאל פון קנא האט מיט איהם געהאלטען, און ער האט דא יודען ארויס-
גערעטעט פון זיינע האנד. און פירציג יאהר נאכדעם, וואס אין דא לאנגע
צייט האבען דא יודען זיך פועל מעהר געקראפטעט, פון דעסוועגען האט
איינער גליקליכער פאטער געווינען דא קריגע וואס ער האט מיט זיין געהאלטען,
און זיין זענען שוין אכצעהן יאהר זיינע קנאזט. אזויא א גליקליכער מענטש
וועט זיכער צו אייך אויך פועל גליק האבען, און וועט קיין פעהלער מאכען.

מיין פאטער — זאגט רות — איז פועל עלטער פון דיר, פון דעסוועגען
פערלאסט ער זיך אויף זיין יונגען פערשטאנד. אויך מיר פערלאסטען זיך
בידע אויף דעם קלאהרען פערשטאנד, פון דא צווייט קלוגע יודישע יונגען,
וואס האבען אינא וויא אויפגעוועקט פון אונז דאס זעלבע שראף. און זיין האבען
אונז זעהר ריכטיג ערקלעהרט, דאס נישט דאס גליק פון אונזער פאטער האט
פערניכטעט דאס יודישע קאנגרעס, נור דא יודישע אייגענע זינד איז אויף
זיין געוועזען א בלוטיג געוועהר.

ווער — פראגט נבל — זענען דאס דא צווייט קלוגע יודען, וואס האבען
אזויא שנעל אָנגעקלעבט אויף אייערע אקסלען דא פילאסאפישע פליגער?

אין אונזערע שטאדט — ענטפערט רות — וואהנט א יודישע וויטווע געמי,
דער גרויסער הונגער וואס וואהר אין דא יודישע שטאדט בית-לחם, האט
זי מיט איהר זעעליגען מאן אלימלך און זייערע צווייט זאהנע מחלון און
בִּלְיוֹן דא אהער געבראכט. דא צווייט יודישע קינדער בעזוצען זעהר פועל
בילדונג מיט זעהר א ריינעם פילאסאפישען פערשטאנד. אנפאנגס האבען זיין
אָבערזייניגט אונזערע אויגען פון אונזערע גאטצענגעבעלען. נאכדעם האבען
זיין פאר אונז געמאכט ליכטען דא זיסע גאטליכע ריכט פון דעם יודישען
גלויבען. א שארע וואס דא נבל נישט דאמאלס נישט געוועזען אין
גארטען. איך בין זיכער, ווען דא וואלט זייערע רעדע געהערט, וואלט
דא נישט מעהר געוועזען אונזער געגענער.

וויא — פראגט נבל — וואָהנט דא נעמי מיט איהרע זאָהנע?

אויף דא פיששטראסע — ענטפערט ערפה — געגען דעם האַטעל. נבל
פערצייכענט דא אדרעסע).

ניין ערפה! — זאָגט רות — צו וואָס האָט דא זייערע אדרעסע געזאָגט?
(דא קיזערין סוכא קומט אריין פערבראכען איהרע האַנד. נבל שמעלט זיך
אויף מיט עהרע).

נבל! — זאָגט סוכא — מיין מאן רופט דיר, ער ליגט אין שלאפזימער.
(נבל געהט שנעל ארויס. סוכא זעצט זיך אויף זיין אָרט מיט זעהר אַ ביטערן
זיפן): מיין מאַנס געלבט געזוכט, מאכט מיר ליידער קראנק. יא ליבער
קינדער! איהר ברויכט שוין וויסען. איהר ברויכט שוין פערשטעהן, דאָס
דא גערווען פון יעדען קיזערליכען קערפער, זענען פיעל דינער און פיעל
ערלער פאר דעם דינסטען זייד, און דא ליכסטע זאך קאן זיין זעהר שנעל
איבעררייסען. ווען דא זייד רייסט זיך איבער, קאן מען עס צוריק צופונדען.
אָבער ווען דא גערווען צו רייסטען זיך, קאנען זיין גאנצע וועלט ארצטע
ניכט צוריק פערבונדען, און דער גאנצער קערפער מיט געהן אין גראבען
אריין. איך וויל ליבער מאכטער, דאָס איהר קאנט זעהר גוט אייער ליבערע
פאָטערס ערלע גערווען. אויך ווילסט איהר, דאָס ער אכטעט איך, און ליבער
איך ביידע, וויא זינע אויגען אין קאפף. ווען איהר זאלט ניכט זיין זיין
אייגען בלוט און פלייש, נור גאנצליך פרעמדע, ברויכט איהר איהם אויך זיין
געהאָרצאם, ערשטענס, ווייל ער טראַגט אויף זיין קאפף שוין פיעל יאָהרען
דא קיזערליכע קרוין פון דעם לאַנד וואָס איהר זענט אין איהר געבוירען.
און צווייטענס. ווייל ער האָט איך קיזערליך ערצויגען. ער האָט איך ערנעהרט
מיט פינגעל-מילך, און האָט איך געבאָדען אין דעם טהייערסטען באלכאם,
אין דעם בעסטען וויין, און איהר פערנעסט אין דעם אלעם, און ווילט איבער-
רייסען זינע איבערגעשטרעבטע גערווען, מיט אייערן ווילדען פראַטעסט
אויף זיין ריכטיגען מיינונג. אזויא אַ מיינונג וואָס אלע שמערען אין הימעל
שרייען און מאכען געוואלדען אין יעדען קלוגענס אויערען, דאָס עס איז פאר
איך ביידע אַ גרויס גליק אויף אייער גאנצען לעבען. אלע לאַנדער רוחמען
און שאַטצען דא צוויי געלערנטע זאָהנע פון דעם גרויסען קיזער יבין.
בענויא אלע טהייערע צירונגען וואָס דא רייכע גאטליכע נאטור פערמוגט,
האָט זי דא צוויי פרינצען אוועגעשענקט: שוויגהייט, בילדונג, געזונד,
ריכטהום, עהרע, יחוס. אויף האָט זייער פאָטער געשריבען, דאָס גלייך נאָך

זייערע האַכצייט, מאכט ער זיין פאר קאניגע, איז שטענדיק זיין אוועג זיין
גאנץ לאַנד. דא צוויי טהייערע פלאַנעטען וואָס בעשינען אונזערע נאטורליכע
הימעלען, ווילען מיט אייך זעהר גערן היראטען. זיין ווילען ארויפלייגען
זייערע ברייאנטענע קראַהנען אויף אייערע קאפף. קאפף, וואָס צינען זייער
דומהייט. קאפף, וואָס ווילען זייערע גארשע געדאנקען, אוועג צו שטימען
אזויא אַ גרויס אומנאטורליך גליק. וויא גלאַקען קלינגען שוין מינע אויערען
פון אונזערע מיניסטערענס געשרייען, דאָס דא פארטיען קאנען בעפעסטונגען
אונזער קאניגרייך, און ריינגען אלע שטראכלונגען פון אונזערע פאליטיקע.
אייער פאָטער ליגט יעצט אויף זיין בעט, מיט זעהר אומנאטורליכע קאפף-
שמערצען. זינע אויגען פליסען פיעל ביטערע טרערען, הערענדיג, דאָס
צוויי יודישע יונגען האָבען אין אייך פערוואַרצעלט אידישען גיסט, וואָס
גלייכט און שטרעבט נור צום יודישען גרויבען. אויך זאָגט מען, איך גלייב
דאָס ניכט, איך שעהם זיך דאָס ארויס צו געבען פון מיין מויל, חא-חא-חא!
דאָס איהר האָט איך אין דא יודישע שקלאפען פערלעבעט. חא-חא-חא!

ליבערע מוטער! — ענטפערט רות — אין יעדען מענטש ניכט דרייט
דיכטיגע קאמפאניאנען: גאט. פאָטער. און מוטער. דעם שענסטען טהייל, דאָס
הייסט דא הייליגע קלוגע זעלע, האָט נור גאט געגעבען. אלסדאן, ווען
איהר ליבערע עלטערען פערדאנט דורכאויס, איך זאל פאר אייך אָפּפערן
מיין גאנצען קערפער, אלע מינע גלידער און גערווען, מיין בלוט און פלייש,
בין איך צו יעדע צייט פארברייט דאָס צו טוהען. ווייל מינע קערפערליכע
מאטעריאלען געהערען נור צו אייך. אָבער מיין גאט, מיין גאטליכער פאָטער,
וואָס ער האָט מיר מינע זעלע געגעבען, ער נור ער אליין קאן אויף איהר
זיין מיינונג געבען. און ער הייסט אווענגעבען אונזערע זעלע דעם יודישען
דיכטיגען גרויבען. ער האָט שטרענג פערבאטען צו דענען דא פאלישע
אָבנאָטער. דאדורך ליבערע מוטער קאנען מיר זיך ניכט ערלויבען אנדערש
צו מאכען. איינגעט מאַהל האָט ער מיר מינע שוועסטער בעפויילען דורך
זיין ענגעל, ליגענדיג אויף אונזערע געלענערס, דאָס נור דא צוויי יודישע
ינגען מחלון און כליון, וועלען אונזערע מאַנער זיין. און זיין הייליג וואָרט
קאן ניכט צוריק געצויגען ווערען. דער פאָטער קאן זאָגן אונז הייסען אריין
ווארפען אין פֿייער אָדער אין וואַסער. ער קאן אונזערע קערפערס אויף קליינע
שטיקער צו האַקען, און פון דעם גאטליכען געדאנק קאנען מיר ניכט אוועג-
גען. ניין.

ניין ליבערע קינדער! — זאָגט דא קיזערין — לויט וויא איך זעה

וועט מען למדער געצויגנען זיין, ארויס צו טריבען דעם נארוישען געדאנק פון אייך, נור מיט טירארישע מיטלען. געבונשט וואל זיין דער נאחמען פון דעם קיזער פושן, וואס האט דאס יודען אויף פערשלינגט. און פערפלוכט וואל זיין דער יודישער העלד עתניאל דער וואל פון זיין, וואס האט דעם יודישען גלאז צוריק גערעטעט. דער יוד איז געפאדליק אין לאנד, וואס דער שפארבער צווישען מויבען. לעבע קינדער! האט מיטליד מיט אייערע אלטן מוטער, און געסט פריינדליק צו דאס צווייט פריינדען. דער גרויספירשט נבל שיקט יעצט אנטווארט דעם קיזער יבין, ער וואל אונז בעעהרען מיט זינע צווייט וואהנע. געדענקט אין אייערע מיטערס לעצטע יאהרען, און פערשאפט איהר נוכט דאס אימנאטורליכע שטערצען, וואס קאנען זעהר לוכט ענדיגען איהר לעבען. (נבל קומט ארמן האלטענדיג צווייט בילדער אין האנד).

וואל דאס קיזערין סיסיא זעהען — זאגט נבל ציגענדיג דאס בילדער — דאס שנינע הערליכע פריינדען פון דאס צווייט גרויסע פריינדען. זעהט נור עצה, רות. זעהט נור וואס גליקליק איהר וועט אייך ברויכען שאטצען, מיט אונזער וואונדערשנינע מאנער. (דאס קיזערין בעטראכט דאס בילדער, און דערלאנגט זי איר ערפון אין רות).

איהר זעהט — זאגט דאס קיזערין — וואס פאר א קיזערליכען חן עס ליגט אויף זייער הערליקע געזיכט. דאס ריכטיגע שטראהלען פון ערדקייט שנינען דאס ארויס פון זייערע לעבליכע מויבענאווען.

דאס שטראהלען — ענטפערט רות — ברענגען למדער אויס אונזערע אויגען. דאס שטראהלען טראקענען יעצט אויס דעם יונגען מאדע פון אונזערע פריינדער. אונזערע ריזע אויגען האבען פערנענדיגען נור פון דאס זילבערנע שטראהלען פון דעם יודישען פאק. וואס איז ריכטיג געגליכען צו דאס מאדע, וואס בעזיצט נוכט אימער גלייך איהר שיינעם. און ווען מיר דענקען דאס וואס פערלירט גאנצליק איהר לוכט, פאגט זי צוריק אן צו שנינען. (דער קיזער עגלון קומט ארמן זעהר שרעקליך בעטריבעם).

נוא? — פראגט עגלון — צו מינע טאכטער האבען שוין ארויסגע- טריבען פון זייער קאפף זייער ווילדען געדאנק וואס דער שטופעל האט זי א געגעבען?

נור איין איינציגער מוים — ענטפערט רות נוכט אויפהייבענדיג איהרע אויגען — קאן דעם גאטליכען געדאנק פערטריבען פון אונז. יעדע לעבע

איז זעהר ריזיג, זעהר שטארק, נאך מעהר ווען דאס גאטליכע פילאסאפיע שטעהט איהר צו הילף.

געוויס! — ענטפערט ערפה — נור דער אונבערעכענטער געדאנק, וואס וויל אונז זיין דערגעגען, איז זעהר פאסענד פאר דעם שטופעל. וויל דורך איהם קאן אונז נור דאס גרעסטע אונגליק געשעהען, דער ביטערער מוים.

ניין! — שטארמט עגלון און קלאפט אין טיש מיט זינע פויסט — אייך וועל מיין קיזערליק ווארט נוכט צוריק ציהען. דער ארצט פראבירט אנפאנגט צו פערטריבען דאס קראנקהייט מיט גוטע לעבליכע מיטלען. אבער וואס ער זעהט דאס דאס קראנקהייט לאכט אויס דאס מיטלען, און זי וויל פון קערפער נוכט אנטרעטען. דאסאלס איז דער טרייער ארצט געצויגנען, צו בענומען זעהר שטרענגע בלוטמיגע מיטלען. אייך אלס טרייער פאטער, וויל אייערע גיטליכע קראנקהייט אויסהיילען, מיט לעבליכע געלאסענע מיטלען. און ווען איהר ווירט נוכט געהילט ווערען, צווינגט מיר שנינע עהרליכע פאטערליכע, צו בענומען שטרענגע טירארישע מיטלען, נוכט אלס שטראף אדער ראכע, נור אלס טריישאפט צו מיין אייגען בלוט און פרייז. פועל טיכען מענשענבלוט קאנען דאס קיזערליכע ווארט נוכט אנטווארען. קאן דאס בלוט זאגאר זיין פון זינע אייגענע לעבע קינדער. (רות געסט אן ערפה'ס האנד, און געהען צוזאמען ארויס מיט זעהר א ביטערליק געוויס).

נבל! — זאגט עגלון — עס איז זעהר גלייך אהער צו רופען דאס צווייט יודישע יונגען מחלון און כליון. דאס זאלסט מיט זיין זעהר שטרענג ריידען, דאס זיין וואלען צוריק פערלעשען דאס פריינדליכע לעבע, וואס זיין האבען אנגעצוינדען אין מינע טאכטערס ווייז הארץ. דאס קאנסט זיין זאנען מיט מיין נאחמען, דאס ווען זיין וועלען דאס נוכט זיין א- שטעלסטען מוהען, וועל אייך הייסען דורכשניידען אלע יודישע העלדער, זאגאר דאס העלדער פון זייערע שווענערע פרויען און זייענדיגע קינדער, מיט דאס שארפטע בלוטגיכע שווערדען.

לעבער קיזער! — זאגט נבל זעהר קאלטבליטש — אייך האב א וויכטיג מיטעל, דאס דאס צווייט שמוציגע יונגען מחלון און כליון וואלען שנעל פערמאוסט ווערען אין זינע טאכטערס בעצויבערע אויגען.

אך! — זאגט עגלון — וואס דאנקבאר וועל אייך מיט מינע פרויא דיר עוויג זיין. זאג מיר שנעל דאס מיטעל.

דאָס — ענטפערט נבל — איז זעהר א ליכט מיטעל. איך וועל
דיא צוויי יונגען צווינגען דורך אונזערע פאליצייא, ווא זאלען אויף זיך
טראגען, נור אלטע שמוציגע ברודנע אויף צוריסענע קליידער. ווא
זאלען נישט אויסקאמען זייערע האר פון קאפף, אויף נישט וואשען זייער
געזיכט. ווא זאלען א גאנצען טאג בעשעפטונג זיין מיט דעם רייניגען דאס מיט
פון דיא גאסען, דורך דעם אלעם וועלען ווא דעם מענטליכען גראנץ
פערלירען, דאס נישט דינע קיזערליכע טאכטער, נור דיא ניעדריגסטע
דיענסטען וועלען אויך נישט וועלען הימלען מיט ווא. (עגלון שטייכעלט
זעהר צופריעדען פון דעם מיטעל, אונ גרעטעט נבל'ס געזיכט).

זעהר גלייך — זאגט עגלון — דער פלאן איז זעהר אויסהאלטענדיג.

מיר — זאגט דיא קיזערין — געפעלט אויך דער פלאן. (מען
הארכט פלוצלונג זעהר א שרעקליך געוואלד פון גאס. דיא סאלדאטען
טראגען אריין ערפהן אין דיא וואל, אונ זעטען זיך אויף דיא שטוהל.
איהרע אויגען פערמאכט, דער קאפף פאלט איהר ארונטער ווא טויט.
עגלון מיט דיא קיזערין אויך נבל לויפען צו זעהר דערשראקען, אונ הייבען
זיך אן צו מינטערן).

געוואלד! — שרייט דיא קיזערין מיט געוויין — פאר וואס ברענגט
מען נישט דעם ארצט? שנעל! געשווינד!

ווא — זאגט נבל — איז פערניפטעט. ברענגט שנעל דעם ארצט.
שנעל! (רות קומט אריין צו לויפען מיט דעם קיזערליכען הויזארצט בלייב, ער
בעטראכט זיך נישט לאנג).

ווא — זאגט בלייב — האט זיך פערניפטעט. נור בערוהיגט אייך,
זיך וועט גלייך געוונד ווערען. (ער נעמט ארויס פון טאש א קליין פלעשעלע,
אונ גיסט אין איהר מויל אריין. זיך עפענט גלייך איהרע פערוויילדעטע אויגען.
אונ בעטראכט זעהר שרעקליך אלע מענשען וואס שטעהען ארום איהר):
טראגט זיך גלייך אין שלאפצימער אריין, איך וועל איהר דארט געבען
א בראכמיטעל. (מען טראגט זיך ארויס).

אזויא — וויינט רות אונ רייסט איהרע האר פון קאפף — איז דאס
טריטשפט פון אונזערע קיזערליכע עלטערען. ווא לעבען טויטע שטיינערנע
אבגאטער. אונ האסען זייערע אייגענע ערלע לעבענדיגע קינדער. נישט

אומזאנסט האט דער יודישער גאטליכער מאנעס געוואגט, דאס דיא טאגס-
פערזאנהען פון אונזער פאלק מואב, זאל מען נישט אריינגעמען אין יודישען
פאלק.

ניין! — שרייט עגלון זעהר שרעקליך ארויסציהענדיג זינע שווערד —
פערפאלען איז מיין קיזערליך ווארט! קאן דאס מיין לעבען צוואמען מיט מינע
קינדערס לעבען קאסטען! ראכע פון אלע יודען! ראכע! (דיא פארהאנג פאלט).

צווייטער אקט.

(רות שטעהט זיך איינע אליין אין איהר פאטערס קיזערליכע זאגל,
אונ זינגט מיט זעהר א טרויעריגע שטימע).

דיא בלוטיגסטע טהיערע פון וואלד
וואלמען אויך געמאכט א געוואלד
אויף מיין פאטערס ברויזען גיסט.
צו זיין אייגען פלייש, זיין אייגען בלוט
האט ער א שרעקליכען ווילדען מוטה
אונ טוהט אלעס וואס נבל הייסט.

* * *

מיין געליבעטענס הערליכע געזיכט
וואס שיינט ווא דיא זאנעס ליכט
בעשמוטצט ער מיט קליידער פון טויט.
יעצט ליכט איך איהם נאך מעהר
דאס איז געגען מיר קיין געוועהר
אך ווא ערער דיא בליין בויט.

(כליון הארכט איהרע שטימע שטעהענדיג הערטיגערט אויף דעם קיזער-
ליכען הויף. ער שטעלט זיך שנעל ארויף אויף דעם געוויס פון דיא מויער.
אונ קוקט צו איהר אריין אין פענסטער, רות לויפט שנעל צו איהם).

מהערער כליון! — פראנט רות — וואס האסט דא גאטעס-קינד מיר
נישט געבראכט?

יא לעבע רות! — ענטפערט כליון — דער אונפערשעהמטער גרויס-
פירשט נבל, האט מיר מיט געוואפענטע סאלדאטען אהער געבראכט. ער
האט צו מיר געעפענט א פיל מויל מיט געפאהרליך פליער, אויף האט ער
מיר איינגע מאהל מיט זינע ריוונדע פויסט געשלאגען, ווייל איך האב אין
דיין הארץ א עוויגע לעבע פערפלאנט צו מיר און צו מיין גאטליך גלויבען.
ער האט מיר יעצט איבערגעגעבן אין דא האנד פון דא גאסענקערערס, מיין
זאל מיר אנטוהען זעהר שמוציגע צוריסענע קליידער. אויף מייןע האר זאל
קין קאסט ליגען, און מיין געזיכט זאל מיט קיין וואסער געוואשען ווערען.
ער איז זיכער, דאס דורך דעם שמוץ, וועסט דא פון מיר אוועקגיגען
דינע לעבליכע אויגען, און וועסט הימלאמען מיט דעם פרייז.

שוועק ניכט לעבער כליון! — בערוהיגט איהם רות און גלעטעט זיין
געזיכט זעהר לעבליך — אויף אונזערן לעבע-קאנטראקט, האט דער
יורשער וואהרער גאט זיין עוויגען גאטליכען זיגעל געלייגט. דעם זיגעל קאן
קיינע קינערליכע האנד אבמעקען.

אבער — פראנט כליון — וואס קאן מען פערטראגען דא גרויסע
אומגאטמורליכע שאנדע? דא וויסט דאך לעבע רות, דאס איך בין ביא
מינעס ריכען זעליגען פאטער בענויא קינערליך ערצויגען געווארען. גאט
וויסט, צו מינע אלטע מוטער נעמי, וועט ניכט בעהיטע גאט דורך מינע
שאנדע איהר לעבען פערלירען, אדער פערריקט ווערען?

בערוהיג דו! — מייסט איהם רות — אויף בערוהיג דינע לעבע
מוטער. דאס אלעס איז ניכט מעהר ווי א דונקעלער ליכטער וואלקען.
וואס וויל פערפונסטערן אונזערע הערליכע לעבע. דא וועסט אין קורצען
זעהען, ווא דער מינדעסטער ווינט וועט דאס אלעס שנעל פערזאגען. דיין
קערפער וועט ניכט לאנג מראגען דא שמוציגע קליידער, אבער מינע
זעלע האט פועל יאהרען געטראגען א שמוציג גאטענגלויבען. ווא ווהיג
כליון, פערליר ניכט דיין מוטה, איך שוועהר דיר נאך איינמאהל צו ביא
מיין לעבען, דאס איך נור איך בין דינע עוויגע געלעכטע, און וועל מיט
א גאנצען ניכט הימלאמען.

לעבע רות! — ענטפערט כליון קישענדיג איהרע האנד — דינע

עצמיגע מייסטליכע ווארטער, פליסען ווא דער מהערערסער באלסאג
אויף מיין פערבומערט הארץ. (דער סאלדאט קומט צום פענסטער מיט א חילד
געשריט, און שלעפט איהם מיט געוואלד אוועק).

איך — שפרייכט רות — מייסט מיר אלליין. דאס פאדיגע פונסטערניש
פערנערט נאכדעם דעם געשמאק פון דעם ליכטיגקייט. ניין, עס מוהט
מיר ניכט באנג, וואס איך האב מיט א יודישען יונגע א עוויגע לעבע גע-
לאסען. אזויא ווא איך האב אויף דעם מיין לער פערפאסט:

אין א גאטען-וויגעלע האט מען מיר געווינעט
מיט א נאריש גלויבען האט מען מיר ערצויגען.
דארנער האב איך מיר זעהר אפט געקריגעט
מיט א צובראכען הארץ און פערזינליכע אויגן.

* *

מאג און נאכט האב איך נור געווינעט
מיין הארץ וואהר זעהר אפט בעטריעבט.
דאס יודישע גלויבען האט מיר יעצט ערשיינט
און האב מיר אין איהר הורה פערלעכט.

* *

אויף פולאסאפישע קלוגע פונדאמענטען
איז דאס גלויבען מיט פערשטאנד געשטעלט.
פועל פאקטען, פועל לאגישע דאקומענטען
אויף איהר גאטהייט, זעהט דא וועלט.

* *

דאס גלויבען האט קיינע גאטען קיינע בילדער
נור איין גאט וואס איז ריכטיג און וואהר.
ניכט מיט געראש אויף ניכט מיט געפילדער
האט ער לענגסט בעשאפען דא גאנצע גאט.

* *

ער האָט קיין קערפערליך געשטאלט
פון ערדישע געפיהלען איז ער ווייט.
עס איז איהם אימער נוכט הייס, נוכט קארט
ער איז נוכט לאנג, און אויך נוכט ברעמט.

* *

פון דיא הייבט איז ער דער גיסט
פון דיא פילאסאפיע איז ער דער קוואל.
ער איז קיין גאט וואס עסט און שניקט
און ברויכט קיין וואגען, קיין פערד פון שטאל.

* *

יעצט ליגט מין פאטער אויף דיא ערד
צו א אבנאט טוהט ער זיך ביקען.
ער נוכט איהם א גאטליכען ווערטה
און בעט פון איהם פערשיעדענע גליקען.

* *

מין מויל מוס איך האלטען פערמאכט
נור אינווענדיג טוהט מין הארץ לאכען.
ווערע אויגען פינסטער וויא דיא נאכט
א גאט פון שטיינער טוהען וויא מאכען.

* *

בייא ווער גלויבען קאן איך נוכט בלייבען
נור דיא יודישע רעליגיע וועל איך האלטען.
פון מאזעס געזעצן וועט מען מיר נוכט פערטרייבען
מאזעס וואס האָט דעם מער געטוהען שפאלטען.

* *

נור מיט כליון וועל איך הימראמען
פון דעם פריינץ בין איך ווער ווייט.
איך וויל נוכט זיין אונטער זיכנים שאמען
זיין לעבען איז נור א בלוטגעטער שטרייט.

(ערפה קומט אריין ווער איבערראשט, און האפט אן רות'ס האנד).

רות! — ערצעהלט ערפה — דער גרויספירשט נבל ערצעהלט יעצט
דיא עלטערען, דאס דיא צווייטא פרינצען קומען גלייך אהער.

נור רות'ס — ענפערט רות — מיר ברויכען וויסען, וויפיל גראט
היטץ און קעלט ברויכט אונזערע יעצטיגע ראליע האלטען. דיא צווייטא
גרויסע קיזערליכע זאגע, ברייכען מיר פיעל פריינדשאפט צו צייגען.
אבער ווער וועהניג ליבע. (עגלון קומט אריין מיט דיא קיזערין און מיט
דעם גרויספירשט נבל. וויא זעטצען זיך אלע צום טיש).

איך — זאגט עגלון צו ערפה'ן און רות — בעט איך יעצט נאך
איינמאהל ליבע קינדער, איהר זאלט איך ערבארמען אויף אייער אלטען
פאטער. איהר זאלט האבען רחמנות אויף אייערע שוואכע מוטער, אויך
זאגט איהר מירא זיין אייער גאנץ לאנד, און איהר זאלט ווער ליבעליך
צו נעמען דיא צווייטא גרויסע קיזערליכע קינדער, וואס זענען נור צו
ליעב איך אהער געקומען צו פארהען. איהר זאלט ריידען מיט וויא
ווער פון און זיט. געדענקט ליבע קינדער, דאס ווען דיא פרינצען
וועלען אהיים פארהען נוכט צו פרייערען, קאן זייער פאטער מיר ווער ליכט
פעראונגליקען, און רויט מאכען אונזערע ערד מיט אונזערע איינוואוהנערס
אונשולדיגע בלוט.

שרעק נוכט — ענטפערט דיא קיזערין — אונזער אייגען בלוט און
פרייט וועט אונז קיינע שמערצען פערשאפען. (דיא יודישע וויטווע נעמט
קומט אריין מיט איהרע צווייטא זאגע מחלון און כליון אונגעטוהען ווער
אלטע צוריסענע מיטקליידער. ערפה און רות האבען גלייך אונגעטוהען צו
וויינען מיט גרויס מיטלייד).

גרויסער קיזער! — ביטערט נעמי — מין טהייערער מאן אלימלך

אין יעצט נוכט לאנג געשטארבען, און ער האט מיר מער קיין מרדעם איבער געלאסט אויף דא וועלט, וויא דא צוויי ריבער זעהען מחלוק און בליין. איך שמעך שוין אויף דא שוועל פון מיין לעבען, און איך געפון מער קיין פערנעניגען, אויסער פון מיין צוויי טהייערע קינדער, וואס האבען נאך קיין שלעכטעם געטוהען אין ווער גאנצען לעבען. וויא געהען אימער אין דא גרויסעם וועגען, און האבען זיך זעהר א שווינעם נאכהמען געקויפט מיט ווערע גוטע וועטען. איך האב דא פונעם קינדער בענויא קיין ווערליך ערצויגען. פון דא טהייערסטע ווערע שטאקען האב וויא דא שטענעם אנצונע געמאכט. מיט דא טהייערסטע געשטאקען האב איך ווערע האר געפוצט. און יעצט האט וויא דער קינדער זעהר אונטערדיגע פערשעהמט. פאר וואס זאגען ווערע גאלדענע קערפערס טראגען אזאלכע שמוציגע מיסטקליידער? לעבער קינדער! דא ברויכסט פער-שמעקן דאס נוכט ווער קערפער ווערט מיט דעם בעשמוטצט, בעשמוטצט ווערט נור מיט דעם אונרעכט, דער, וואס האט וויא געהויסען מיט געוואלד בעשמוטצען.

קאמערדיענער! — רופט נבל מיט צארן — ווער האט דיר ערלויבט אריין צו לאסען דא צוויי שמוציגע מיסטויגען?

דער גאטליכער חן — ענטפערט דער קאמערדיענער — וואס שווינע אויף ווער גענוכט, האט מיר דאס ערלויבט. (ערפא און רות פרייען זיך זעהר).

נעמי! — זאגט ענלון — אויסער דייןע קינדערס יעצטיגע שאנדע, וועל איך הויסען מיט אייגנמאחל אויסקוילען אלע יודען פון גרויס ביז קליין. ערקלעהר מיר וויא וויא האבען זיך דייןע צוויי שמוציגע זאגען געקאנט ערלויבען, צו פערשפרייטען א געפאהרליכע ריבער-געטען, און פאנגען מייןע צוויי קיין ווערליכע טאכטער? דער גרויסער קינדער יבין וויר, דאס וויא זאלען הייראטען מיט ווינע צוויי וועלכע בערעהמטע פרינצען, וואס געהען גלייך נאך ווערע האכצייט אויף דעם קיין ווערליכען טראן ארויף. און דא פערפלוכטע יודישע וויטווע ווילסט, דאס וויא זאלען מיט דייןע צוויי יודישע לומפפען הייראטען? וואס קומט דא אונפערשעהמטע הונד, וואס שפרינגען ארויף אויף דעם קיין ווערליכען טיש, און האפען איהם אוועק זיין בעסט עסען? זאג דא אליין ווער שטראף.

אזאלכע אויסגעלאסענע הונד — ענטפערט נבל — קומט גלייך צו שויסען. (ערפא און רות הייבען אן זעהר צו שרעקען).

איך — פערמיינעט נעמי — קאן דיר געעהרמער קינדער זעהר א דייכטיגען אנטווארט געבען. גלויב מיר דאס מינע צוויי זאגען שטעהען נוכט מיט אלע בעציהונגען געדרונגען פאר דא צוויי פרינצען. ווען דא וועסט מינע קינדער אנטוהען דא פרינצענס גאלדענע קליידער, וועסט דא דאמאלס זעהען דאס וויא זעהען פועל שטענען אויס פאר וויא. און ווען דא וועסט דא פרינצען אנטוהען דא מיסטקליידער, וועלען וויא פועל שאנדליכער אויס-זעהען פאר מינע קינדער. נור מיט דא איינציגע זאך שטעהען דא פרינצען העכער פאר מינע צוויי זאגען, דאס ווען וויא ווערען קוילען טויערנער אונטערדיגע מענשען, וועט וויא דאפיר קיין שטראף קומען. און ווען מינע א קינד זאל דעם בעוויפענעם סאלדאטס עהרע רירען, וועט מען איהם גלייך אויף שטיקער צו רייסען. אויך קאן איך ווירקליך נוכט פערשטעהן מינע זאגענס זינד? זאלען דייןע טהייערע טאכטער אין מיין געגענווערט זאגען. אויב מינע זאגען האבען אויף וויא געטצען פערשפרייט? וואס זענען דען מינע ערלע קינדער שולדיג, ווען דער לעבער גאט האט וויא געשאנקען אזויא א וויסען חן, דאס קיין ווערליכע טאכטער ווילען פון איהם געניסען? וואס פאר א שולד האבען דא שווינע פפוינען, ווען דעם קינדער האט געפאלען ווערע וואונדערליכע פערדערען, און האט מיט וויא זיין הוט פערפוצט? אויך ברויכסט דא גרויסער קינדער וויסען, דאס נוכט מיט דעם וואס איך וועל האבען צוויי קיין ווערליכע פרינצעסען פאר שוויגערטאכטער וועל איך לענגער לעבען. דא יודישע פילאסאפישע רעליגיאן האט אונז פערווייטערט פון דא פאלשע עהרע, און וויא האט בייא יעדען אויפגעקלעהרמען מעניש קיין ווערטה. אונזער הייליגער פראפעט מאזעס, איז אויך ערצויגען געווארען ארס קרוינפרינץ אין דעם ענפטישען קינדערס פאלאסט, און ער האט דא פאלשע עהרע גאנצליך אוועגעשמוסען פון זיך, ווייל דא קערפערליכע עהרע איז מער נוכט וויא שפיינוועב, און דא גייסטליכע עהרע איז וויא שטאהל און אייזען. דאדורך בעט איך זיך געעהרמער קינדער, דא זאלסט מינע אונ-שולדיגע קינדער ערלויבען אויסטוהען דא שמוציגע מיסטקליידער, און איך וועל דיר הייליג צו שוועהרען, דאס מינע זאגען וועלען מיט דייןע טאכטער נוכט הייראטען. (ערפא און רות קוקען זיך זעהר ביין אן. ענלון בעסטערקט דאס פון ווייטען).

און איהר מחלון און כליון — פראגט ענלון — וועט האלטען איינער מיטערם שבועה? זאגט מיר דא וואהרהייט.

גרויסער קינדער! — ענטפערט כליון — וואס פאר א קלוגען אנטווארט איך וועל דיר געבען מראגענדיג דיא יעצטיגע מיסטקליידער. וועט דער אנטווארט קיין מינדעסטען ווערטה האבען אין דיינע אויגען. דיא שוויגע אויס-ווענדיגע שאהל פערנערסטער דעם גוטען געשמאק פון יעדע פרוכט. דאדורף, ערלויב אונז צוריק אנצומהען אונזערע פאריגע קליידער, וועסט דיא דאמאלס זעהען, וויא וואהר, וויא לאגיש, אונזער אנטווארט איז.

איך — זאגט עגלון — עררוב אייך. געהט אונ וועקסעלט שנעל איבער אייערע קליידער, נור קומט גלייך צוריק. (וויא נעמי איז ארויסגעגאנגען צו-זאמען מיט איהרע וואהנע, איז דער קאמערדיענער אריינגעקומען זעהר איבערראשט.)

צווייטא פרינצען אכיאָר אונ אליפו — זאגט דער קאמערדיענער — ווילען אריין געהן.

נבל? — זאגט עגלון — געה בעט וויא אריין. (נבל געהט אונ קומט אריין מיט דיא פרינצען אכיאָר אונ אליפו. עגלון מיט דיא קינדערין נעמען וויא זעהר פרייגליך צו, אונ שטעלען פאר ערפהן אונ רות. וויא זעטען זיך אלע זעהר ליבעליך צום טיש. דיא מהייערע מוזיק איז וויא מקבל-פנים מיט דעם קינדערליכען הימלען. אונ וויא האלמען נור בייא איין קוקען אויף-דיא קינדערליכע טאכטערס שוינהייט.)

קאמערדיענער! — רופט דיא קינדערין וויא דיא מוזיק האט אויפ-געהערט — דערלאנג שנעל זיבען בעכער וויין צום טיש. (דער קאמער-דיענער לויפט ארויס.)

געעהרטער קינדער! — פראגט אכיאָר — נומט דיא איין דין לאנד צו פרייערען פון דיא יודען? איין אונזער לאנד פערשאפען דאס ביסעל יודען גרויסע שמערצען. דיא פאליצייא, אויף דיא ריכטערס, זענען נור מיט דיא יודען בעשעפטונג. איידער מיר זענען אהער געפארען, האט מין פאטער געהאלטען אונזער צו שרייבען, מען וואל איין יוד נומט איבערלאסען אין אונזער לאנד.

מיט דיא צייט — ענטפערט עגלון — וועל איך דאס זעלבע מאכען. דאס לאנד וואס איך האב פון דיא יודען צוגענומען, איז א בונעשטאק פיל מיט האגנ, אבער עס איז שוין נומט אויסצוהאלטען פון דיא גופטליכע ביענען, וואס לאסען נומט אב קיין בלוהם, קיין רויו, פון אונזער גארטען. (מען ברענגט אריין דעם וויין.)

איך — זאגט רות — קוק אויף דעם יודישען פאלק מיט אנדערע אויגען. דיא וועלטגעשיכטע ערצהעלט אונז זעהר ריכטיג, דאס אין יעדען יוד געפונט זיך ביים קינדערליך בלוט. דיא יודישע הייליגע תורה ערצהעלט, דאס אונ יודישע אויערען האבען בייא דעם בארג סיני געהערט גאטס שטימע: „איהר זענט נור מינע קנאכט, אבער נומט קנאכט בייא קנאכט!“ אויף האט דער יוד זעהר רעכט מיט ויין לאגיש שרייען, מיט ויין ריכטיגען פראטעסט, פאר וואס מען פערגלייכט נומט ווינע רעכטע מיט אלע אנדערע איינ-וואהנער, אונ מען פערבייטערט ויין לעבען מיט פערשיידענע גזרות, וואס צווינגען איהם צו טוהען געגען קינדערליכען געזעטץ. דיא ווילדעסטע וואלד-טהיער פרעסט קיין אנדערע טהיער נומט, ווייל דיא ערד איז פאר איהר נומט בעגרענעצט אונ געפונט איבעראל איהר ארט. אבער איין פיש שלנגט דעם צווייטען, ווייל דיא נאטור האט איהם ויין ארט בעגרענעצט נור אין וואסער נומט אויף דיא מראקעניס. יעדע טיש בעזיצט זעהר אריינגעדען קראפט, אוועג צו פיהרען דעם קלוגסטען פויגסטען מענטש פון דיא ריכטיגסטע וועגען.

ליעבע פרינצעסין! — ענטפערט אליפו — דיא האט יעצט ליידער פערגעסען, דאס ווען מען בעגרענעצט נומט דעם יוד, אונ מען לאסט איהם נעניסען פון דיא גאנצע פרייהייט, דאמאלס זענען אלע פעלקער וויא פלאקס אין ויין פרייערדיגען פערשמאנד. ווען דער יודישער העלד מאנעס וואהר קראפט, האט ער זעהר שטרענג געהייסען אויסמעקען דעם גאנצען עמלק פון אונזער דיא וויין, אונ איין זעלע נומט איבערלאסען פון דעם וועלטגעשיכטען פאלק. דער עגיפטישער קינדער פריעה האט זעהר ריכטיג געשראקען, דיא יודען וואלען נומט קראפטונגער ווערען אין ויין לאנד, אונ וויא זייא זענען נור עטוואס שטארקער געווארען, האבען זייא גלייך געפונען פועל בלוטיגע מיטלען, צו פעראונגליקען דאס גאנצע עגיפטישע לאנד. מין קלוגער פאטער האט זעהר ריכטיג געזאגט, דאס דער יוד איז אין לאנד, וויא דער קליינער געפאהרליכער בלוטסמראפף אין דעם גרויסען איי.

דיא אורזאכע — זאגט רות — איז, ווייל דער יוד בעזיצט זעהר א גאטליך פערשטאנד, יעדען צו ערקלעהרען, יעדען אויפמערקזאם צו מאכען, וועלכעס איז אגליק אונ וועלכעס א אונגליק. וועלכעס איז ריכטיג אונ וועלכעס פאלש. גראדע וויא דיא ווינע אין הימעל איז דער יוד אויף דיא אונזאנקבארע ערד, צו בעליכטען פינסטערע אויגען וואס זעהען נומט דיא ריכטיגע וואהרהייט. יא געעהרטער פרייג! דעם זעלבען שלעכטען מיינונג

וואס דיא האסט יעצט געגעבען אויף דיא אונגליקליכע יודען, ברויכסט דיא אויף געבען אויף דיא הערליכע זאגנע, אונ מען ברויכט נישט אויף פונדען גראדע וויא דיא פונסטערע שוואלבען.

גענוג שוין — זאגט דיא קווערין — טרונקט לעבער וויין.

זעהר רעכט — זאגט עגלון — טרונקט לעבער טהערערע נעסט. (וויא געמען דיא בעכערס וויין אונ טרונקען זעהר פרייגליך).

געעהרטער קווער! — פראגט אליפו — פילויכט קאנען מיר דאס ערלויבנים בעקומען, צו פארען אויף דעם שפאצירער מיט אייערע מאכטער?

מיט פערנענגען — ענטפערט עגלון — פאר וואס דען נישט?

איה — זאגט רות — בין יעצט ליידער נישט ביא מיין בעסטען געזונד. (נעמט קומט אריין מיט איהרע צוויי זאגנע מחלון אונ כליון זעהר דמך אונ שוין געקליידעט. וויא נעמען זיך צום מיש מיט גרויס עהרע).

נוא — זאגט עגלון — יעצט געהט איהר שוין זעהר שוין געקליידעט. אלסדאן וויל איה גערן הערען אייער אנטווארט אויף אייערע מוטערס שבעה. דאס איהר וועט נישט הייראטען מיט...

גענוג — זאגט דיא קווערין מיט פערדרום — עס איז יעצט נישט דיא צייט צו דעם.

עס מאכט נישט אויס! — ענטפערט עגלון — דאס איהר וועט נישט הייראטען מיט מינע צוויי מאכטער.

איה דענק — זאגט כליון — דאס מיין יעצטיג אויסזעהען אליין. איז דער ריכטיגער אנטווארט. איה גלויב, דאס אזויא אהערליך שוין בילד, מיט אזויא פיעל בילדונג, איז ווערט צו ווען אויפגעמאהלט אויף דעם גאלדענעם הארץ פון א פרינצעסין. און ווען עס איז שוין געמאהלט געווארען, איז יעדע שבעה צו שוואך עס אפ צו מעקען. (רות צייגט זעהר א פרייליך צופרידען געזיכט).

אונ וואס — פראגט אליפו — געהט עס דען דא? איהרע מאכטער זענען דען שוין פערלויבט?

נאן! — ענטפערט נבל — עס איז נור א שפאס.

הא-הא-הא! — לאכט רות — עס איז קיין שפאס נישט. אויף מיין דמך עהרליך הארץ, איז דעם יודישען יונגעס גאטליכע פרייגזאמיע מיט עיווגע פארבען אויפגעמאהלט געווארען.

דאס הייסט — צאגנט אכיא — מען האט פון אונ שפאס געמאכט? צו מיר קווערליכע קונדער זענען צו אייך געקומען פלייסנדיג צו פארהען. מען זאל אונז אויסלאכען אונ צוריק א הייס שיקען מיט וויסע פערשעהמטע גע-זיכטער? קום לעבער ברודער! קום!

בייסע פערציהונג — בעט וויא עגלון זעהר אויבערראשט — אייערע גרויסע עהרע איז ביא מיר פיעל טהערער פאר מיין גאנצען לעבען.

וואס הייסט דאס? — זאגט דיא קווערין זעהר אונרוהיג — מיר וועלען פון אייך טהערערע פרייגען שפאס מאכען?

נבל! — זאגט עגלון — רוף שנעל אריין סאלדאטען אונ פיער מינע בירע אונפערשעהמטע מאכטער אין א שטרענגען קערקער אריין. אונ דיא צוויי יודישע הונד, זאלט דיא נאך צעהן מאג אויפהענגען אין מיטען שטאט, דערווייל זאל מען וויא פערשפארען אין דעם ביטערן קערקער וואס איז אין פעסטונג. (נבל לויפט שנעל ארויס. געמי רות אונ ערפא וויינען זעהר שרעקליך).

לעבער מאן! — בעט איהם דיא קווערין אונ פאלט איהם צו דיא פוס — האב מיטליד מיט דעם איינען בלום אונ פלייש.

מיטליד? — ענטפערט עגלון מיט זעהר א פרייגזאמיע צאן — קיין ריכטיג אויף אונזערע אייגענע מערדערס. (נבל קומט אריין מיט געוואפענטע סאלדאטען. עס ווערט זעהר א מאראליש געוויין. מען פיהרט ארויס ערפא'ן מיט רות בעזונדער, אונ מחלון מיט כליון אויף בעזונדער. נעמי געהט מיט ארויס אונ ווייגט זעהר ביטערליך. דיא קווערין זעצט זיך אויף דיא שטוהל, אין הייסט איהרע טרערען מיט א ווייס טובעל).

וויא געפאהרליך — זאגט אליפו — וויא גיפמליך דער יוד איז! איה וואלט דאס אין מינעם לעבען נישט געוואלט גלייבען, דאס דיא פונסטערע שמוציגע שוואל, קאן זיך ערלויבען צו וועלען הייראטען מיט דעם אדלער.

ווען דאס זאל אין מיין לאנד פארפאלען, וואלט איך איין לעבענדיגען יוד
ניכט איבערגעלאסן. איך וואלט דאס מערער רויט געמאכט מיט ווער
געפאהרליך בלוט, און דאס הונד אונגעזעטעט מיט ווער פלייש.

איך — ענטפערט עגלון — וועל מיך יעצט אברעכנען מיט דאס
יודען. איך וועל מיך פאר זיין צווינגען וויא פרעה אין עגיפטען. (ער נעמט
אן ווען קאפף מיט ביידע האַנד): אה וועה! וואס פאר א שרעקליך אונגליק
דיא יודען האבען אויף מיר געבראכט? שרעקליך! שרעקליך!

מיר — זאגט אכיאָר — געהען יעצט אין האַטעל אַרײַן.

מיר — ענטפערט עגלון — וועלען איך דאָרט בעזוכען. (וויא געהען
ארויס צוזאמען מיט דאס קינדערין און מיט דעם גרויספירשט נבל).

אה וועה! — ביטערט עגלון — וויא זעה איך יעצט אויס אין דאס
צווייט פרינצעסס אויגען? וואס וועט יעצט דער קינדער יבין זאגען אויף דאס
גרויסע שאנדע פון זינע צווייט געליעבטע קינדער? (נבל קומט צוריק
אַרײַן): ראכע! ראכע וועל איך נעמען פון אלע יודען.

געדולד — זאגט נבל — מאכט אלעס. דער קינדער וועט זעהען וויא
דיא אלע וואונדען וועלען זיך זעהר שנעל אויסהוילען. יעדע פרייליכע
געדאנק איז גראדע וויא דאס וואסער וואס בעקומט אפט א פערענדונג. (דיא
קינדערין קומט אריין זעהר פערביטערט): זאל זיך דער קינדער מיט דאס קינדערין
זעמזען צום טיש און טרונקען דעם וויין. ווען דער קינדער פערליערט
דעם מוטה, איז זעהר א שרעקליך אונגליק פאר דעם גאנצען לאנד. (וויא
זעמזען זיך צום טיש. דער קאמערדיענער טראגט צו א פלאש וויין, און נבל
ניסט אן דיא בעכערס).

געוויס! — זאגט עגלון — דעם מוטה ברויכט מען ניכט פערלירען.
ווער עס קאן דאס שלעכטע ניכט איבערטרעגען, קאן צו דעם גוטען ניכט
דריבען. טרונק ליבער פרויא. גענוג געוויינט.

מינע ליבער מאכטער — ענטפערט דיא קינדערין — זעצען אין
קערקער, און איך וועל וויין טרונקען? גיין! גענוג ברוט האב איך אויף
מינע קינדער פערנאמען. אויך דיא ווילדעסעט טהייער קאן ניכט פערלירען
איהרע מוטרעליעבע צו איהרע אייגענע קינדער.

וואס הייסט דאס? — שרייט עגלון — ווען דיינע מאכטער חילען זיך
פערנאמען, ברויכט דיינע מוטרעליעבע דאס ערלויבען?

דאס — ענטפערט נבל — איז פיעל געפאהרליכער וויא גיפט. שטעלם
אייך פאר וויא אייער קינדערליך הויז וועט אויסזעהן, ווען אייערע מאכטער
וועלען מיט דיא צווייט נייערדיגע יודען הייראמען. אלע קאניגע פון דיא וועלט
ווערען זיך דאך פערווייטערן פון אייך. אויך ברויכט איהר וויסען, דאס
דיא יודישע תורה הייסט האסען און פיינדען אונזער פאלק מואב, און דיא
צווייט יונגען מחלון און בליין האלטען זעהר פון דעם יודישען גלויבען, און
זיין וועלען ווער אייגענעם שוויגערפאטער דיא גרעסטע פיינד זיין.

אה! — וויינט דיא קינדערין געהענדיג ארויס — וויא קאן איך לעבען
איהן מינע ליבער קינדער? איך געה צו זיין אין קערקער אריין. פולחכט
וועל איך זי קאנען איבערריידען? (וויא געהט ארויס. עס קומט אריין דער
קאנסאל צפון פון עמון, און דערלאנגט דעם קינדער א בריליאנטענע בלוהם,
זינגענדיג):

דיא בלוהם מיט דיא בריליאנטען
איז פון קינדער עמון דין בעקאנטען
אלס פרעזענט מוהט ער עס שיקען.
נעם דאס צו מיט פיעל פערנעניגען
איהר זאלט אייך אימער ניכט קריגען
שלום איז דער קוואל פון אלע גליקען.

ועס קומט אריין דער קאנסאל פֿלֶב פון עמֶק, און דערלאנגט אַנאַל.
דענעם בעכער זינגענדיג):

דער קינדער עמלק לעבט מיט דיר פֿיין
ער שיקט דיר א גאָלדענעם בעכער צו וויין
אלס עוויגען פריינדליכען צייכען.
מיט פריידען וויל ער מיט דיר לעבען
צו שטריימען וויי ער ניכט שטרעבען
ער געהט אויף דעם וועג דעם גלייכען.

(עס קומט אריין דער קאנסאל גברן פון דיא פֿלֶשֶׁתִּים, און דערלאנגט
אַנאַלדען געשפאן צו אַרײַם-פֿערד. זינגענדיג):

דער פרעזידענט פון דיא פֿלשטימ'ס לאנד
 רייכט דיר זעהר א פריינדליכע האנד
 און שיקט דיר דעם גאלדענעם געשפאן .
 ער מוהט דיר מיט דעם בעעהרען
 נעם דאס צו פון איהם זעהר גערן
 דיא גרויסער קמוערליכער מאן

(עס קומט אריין דער יודישער ריכטער אהוד, מיט זינע געלעדמטע
 דעכטע האנד. און אייניגע יודען בעליגען פערשידענע פרעזידענטער .
 זינגענדיג):

דיא יודען האבען במא דיר קיין ווערטה
 אפער דיא במא זיט ביסט זעהר בעעהרט
 דאדורף שיקען זיטא דיר דעם פרעזידענט .
 א גאטליכען געהיים וויל איר ענטדעקען
 פאר א פרעמדען מוהע איר שרעקען
 דעם געהיים ברויכען נישט וויסען דיא וועג.

וועלן שטעלט זיך אויף פון זינע קמוערליכע שמוהל, און זאגט
 עמיהם דעם גרויספירשט נבל אין אויער אריין).

מיר — זאגט נבל — וועלען אלע ארויסגעהן. (נבל געהט צוזאמען מיט
 אלע ארויס פון זאאל, און אהוד בלייבט אליין איבער מיט דעם קמוער).

זאג מיר — זאגט עגלון — איז דאס נישט א וויכטיגע געהיים פון
 מינע צווייט הערטיגערטע מאכטער?

צו דאס — פראגט אהוד — איז ווירקליך וואהר, דאס דער קמוער
 היסט אלע יודישע איינוואהנער ערמארדען?

זאגאר — ענטפערט עגלון זעהר העלדיש — דיא יודישע שוועגערע
 פרויען מיט דיא זינגענדיגע קונדער. אויס מיטליד מיט דעם געפאהרליכען
 גאומען יוד. דיא קאנט דיינע פרעזידענטער אויף צוריק נעמען.

גענעדיגער קמוער! — זאגט אהוד נאכגענדיג זיך צום קמוער, און נעמענדיג.

גרויס א קלינע שארפע שווערד פון אונטער זיין קלייד מיט זינע לינקע
 האנד, און שטעכט זיך גלייך אריין אין עגלון'ס בויך — נעם צו דעם יודישען
 פרעזידענט. (אהוד איז שנעל אנטלאפען דורך דעם פארהויז. עגלון האלט זיך
 צו במא דעם מיט און ענדיגט אזויא זיין לעבען מיט אומגאטורליכע שטערצען.
 זיטא נבל עפענט דיא פערמאכטע טהיר און קומט אריין, פאלט עגלון אנדער
 אויף דיא ערד מויט. ער לויפט צו און זעהט דאס שרעקליכע אונגליק. ער
 עפענט דיא טהיר מיט זעהר א שרעקליך געוואלד. עס הייבען אן אריין צו
 לויפען פיעל בעאמטע זעהר איבערראשט, זיטא הייבען זיך אן צו רייסען זייערע
 האר פון קאפף. נבל ציהט פון קמוערס בויך ארויס דיא פערבלוטניגטע
 שווערד. דיא קמוערין קומט אריין צו לויפען זעהר ווילד, און פאלט אנדער
 אויף דיא ערד נעבען איהר מויטען מאן).

פלוזלונג — קלאגט דיא קמוערין — איז אונטערגעגאנגען דיא גליקליכע
 זאנע פון מיין לעבען. געשמראפט בין איך געווארען וויל מיר האבען קיין
 מיטליד געהאט מיט אונזער אייגען בלוט און פלייש, און מען האט מינע
 מאכטער אין קערקער פערשפארט אזויא וויא (זיטא צייגט מיט איהרע האנד
 אויף נבל) דער מערדער האט געהיסען. ברענגט שנעל אהער מינע צווייטא
 אונגליקליכע מאכטער. זאלען זיטא אויף נאם מאכען זייער לעבען פאטערס
 קערפער מיט זייערע עהרליכע טרערען. (אין סאלדאט לויפט שנעל ארויס).
 ווער איז דאס דער מערדער וואס האט דעם קמוער געטויט?

דער מערדער — ענטפערט נבל — איז א יודישער ריכטער. ער
 היסט אהוד.

איר — וויינט דיא קמוערין — האב גלייך געזאגט מען זאל דיא יודען
 אזויא נישט פייניגען. נור דיא נבל ביסט שולדיג אין דעם שרעקליכען אונגליק.
 דורך דינע ביטערע גורות וואס דיא האסט געגעבען אויף דיא אונגליקליכע
 יודען איז דאס געשעהען. (סאלדאטען קומען אריין צו לויפען צו נבל).

געעהרטער גרויספירשט! — ערצעהלט איין סאלדאט — דיא יודען
 האבען בערויבט דאס גאנצע געוועהר פון אונזער פעסטונג, און פערניסען
 אונזער בלוט אין אלע גאסען.

איר — ענטפערט נבל — האב קיין ראטה נישט. מינע געדאנקען זענען
 יעצט וויא פערריקט. (עס קומען אריין דיא צווייטא פרינצען זעהר טרויעריג).

יעצט — ואנט אליפו — זעהט שוין דיא קיזערין וויא געפאהרליך דער יוד איז?

יא — ביטערט דיא קיזערין אויפהייבענדיג זיך פון דיא ערד — איך האב פריהער געזאגט דאס נבל פייניגט דיא יודען צו פיעל. (דער יודישער דיכטער אהרן קומט אריין מיט פיעל יודישע געוואפענטע העלדען).

שנעל! — ואנט אהרן — טראגט ארויס דעם ערמארדעטען מענשען פרעסער עגלון. מיר האבען נור ראכע גענומען פון זיין ריוונדען קערפער, אונגאט זאל ראכע נעמען פון זיינע טהערלישע זעקעס, וואס האט זיינע יודישע קינדער אוויא געפייניגט. (דיא סאנדאמען טראגען ארויס עגלונ'ס קערפער). יעצט נעמט דיא צוויי פרינצען, און פיהרט זייא גלייך אין קערקער אריין. אונ ווען זייער פאטער זיין וועט צוריק רופען דיא ביטערע גזרות וואס ער האט ארויסגעגעבען אויף דיא אינגליקליכע יודען וואס זיטצען אין זיין לאנד. דאמאלס, נור דאמאלס וועלען מיר דיא פרינצען בעפרייען.

געדענק — ואנט אליפו — דיא וועסט דאס זיכער בעדויערן. מיין פאטערס קראפט איז אומנאטורליך. ער וועט פון אייך זעהר א בלוטגיגע ראכע נעמען.

מיר — ענטפערט אהרן — וועלען פון אייך מערדערס ראכע נעמען. וויא וואסער האט איהר אינווערע יודענס אונשולדיגע בלוט פערגאסען, ווייל זייא האבען נישט געוואלט דענען צו אייערע שמוציגע גאטצען. איהר אלע זענט ווילדע בלוטזויגער אין גאלדענע קיזערליכע קליידער. עס גיבט נישט אוויא א שוועהרען ביטערן טויט וויא אייך קומט. דיא שענסטע געבילדעטע מענשען זענען אייערע שקלאפען. אייערע אונפערשעהמטע הארעמס נאגען אויס זייער געלד צוזאמען מיט זייער לעצטען מארק פון זייערע בייגער. יודישע העלדען! נעמט דיא צווייא שטאלצע פרינצען, אונ פיהרט זייא גלייך אין קערקער אריין. ווען זייער פאטער וועט שוועהרן צו בעפרייען אינווערע אינגליקליכע ברודער פון זיינע ביטערע גזרות, אונ וועט זייא גלייכע רעכטע געבען. אויך וועט ער שוועהרען ער זאל מיט אונז קיין קריגע האלמען. דאמאלס וועלען מיר אייך בעפרייען. שנעל פיהרט זייא ארויס פון היער. עס וועט דא גלייך זיין דיא האכצייט פון מחלון אונ בליין מיט רות אונ ערפה. מען ברענגט זייא שוין אהער פון קערקער. (מען פיהרט זייא ארויס אין קערקער אריין. געמי קומט זעהר פרייליך אריין מיט איהרע צווייא זאנהע מחלון אונ בליין אונ ערפה מיט רות. דיא יודישע העלדען זענען צוזאמען):

דעם שפארבער פון דיא יודישע מויבען האט אהרן מיט זיינע שווערר געמיינט. דער קיזער פון גאטצישען גלויבען איז שוין פון אונז עוויג אבגעשויר.

* *

דיא צווייא יודישע קינדערס האכצייטען וועלען מיר דא אט יעצט מאכען. פרייטא פון קערקער, פרייטא פון קייטען וואונדערליך זענען גאטס זאכען.

* *

שנעל מחלון! בליין! גיבט דיא רינגען זייט מקדש ערפה'ן אונ רות'ן. יעצט איז קיין צייט פון שפיעלען, זענען מיר מוסען געהן בלוט פערניסען.

(מחלון גיבט ערפה'ן א גאלדען רינגעל, אונ בליין גיבט רות'ן א גאלדען רינגעל).

איהר אלע — ואנט מחלון אונ בליין — זענט צייגע, דאס ערפה אונ רות זענען פון יעצט אן אינווערע עוויגע פרויען.

(אלע זענען צוזאמען אין דיא צייט וואס דיא פאדען צו קישען זיך):

מיר צייגע וואונשען אייך העלחה, גליק. איהר זאלט גליקליך האבען קינדער. גאטס הילף וויא איין אינגענבליק וויא גרויס זענען זיינע וואונדער. (דיא פארהאנג פאלט).

דריטער אָקט.

וואו אַ שלאָפֿציקער שטעהט אַ בעט, אין איהם ליגט כלל רות'נס מאן
זעהר שטאַרבליק קראַנק. נעבען איהם שטעהט אַ קליין טישעל מיט פערשידענע
הילפֿסמילען. אין דאָס זיט וואָס וואָס דאָס אלטע מוטער נעמי אויף אַ שטוהל
זעהר בעטריבעט און זעהר פערמאטערט. זיא שטעלט זיך אויף מיט זעהר
אַ ביטערן זיפֿן, און געהט צום בעט זעהען צו איהר קראַנקער וואָהן שלאָפט.
זיא זעצט זיך צוריק אויף דאָס שטוהל מיט פערבראָכענע האַנד.

איה — ביטערט נעמי — האָב שוין קיינע קראַפטען מעהר. איה
בענדעט מיין גאָטעליגען מאן אליינע, וואָס ליגט זיך רוחני אין זיין גראַבען.
און זעהט נישט וואָס זיין פרויאר מרענקט אויף איהר עלטער אין אַ שרעקליכען
סיער מיט ביטערע אונגליקען. פאַרגעסטערן האָב איה בעגראַבען מיין
עלעטען וואָהן מ'האָט, און יעצט פעכט דער מוים מיט זיין בלוטגע שווערד
אויף דעם קאָפּ פון מיין צווייטען וואָהן כלל. אַה וואָס גרויס, וואָס שרעקליק.
איז דאָס זינד פון דעם מענטש, וואָס וויל קיין אַנטהיל נעמען אין זיין פאַלקס
טום. מיין היליגער מאן איז געוועזען דער גרויס-הער. אין אלע גוטע
ביזינגען וואָהר ער איינער צווישען דאָס יודען. אין זיין שאַמען האָט זיך
געפונען: תורה, חכמה, עשירות, יחוס. און וואָס דער גרויסער הונגער האָט
אַנגעהויבען צו פלאַקערן אין דאָס שטאָרט ביהמלאַח, און דאָס הונגעריגע
האָבען מאַג און נאכט געקלאַפט אויף אונזערע טהירען, איז ער בענויא נע-
צוינגען געוועזען צו פאַרען אהער נאָך מואָב. דורך דאָס איינציגע זינד,
זינגען אלע גוטע ענגלעך פון אונז אַנטלאָפֿען, און זייער אַרט האָבען פערנומען
דאָס בייזע טיפֿלען, צו פערביטערן אונזער לעבען מיט דאָס שרעקליכסטע
אונגליקען. דאָס ערשטע האָט דער מוים מיין מאן אונגעגרויבט פון אונז,
נאכדעם איז מיין גרויס פערמעגען פערשווינדען געוואָרען. פאַרגעסטערן איז
מיין ערסטער וואָהן מ'האָט געשטאַרבֿען. און יעצט איז דער מוים נאָך הונגעריג,
און שטעהט וואָס אַ בייזע ווילדע טהיער אויף צו פרעסען מיין לעצטען וואָהן
כלל. דאָס גרעסטע אַרצטע זענען שוין פערמאטערט פון שטרימען מיט זיין מוים.
און לינגען אונז זייער מערציגיש געוועהר. מיט וועהמען וועל איה פֿינסטערע
אַלמנה יעצט בליבען? לעבער מוים! איה בעט דאָ, בערוהיג שוין דאָס הונגער
מיט מיר, און מרעט אָב פון דעם שיינעם יונגען בוים, וואָס קאָן נאָך דאָס

שענסטע טהיערע פרוכטען שפּראַכען. אלע אַרצטע זאָגען, דאָס אין דאָס
צייט וואָס מיין ערלע זעהען אין דעם קארטען קערקער געוואָרען.
האָבען וואָס זיך דאָרט פערקעלטעט, און האָבען אַ גארפֿשווינדענע בעקומען.
מיין טהיערע שוויגערטאכטער רות איז געפאַרען צו דעם גרויסען צדיק
בויען, ער זאָל גאָט בעטען אויף איהר לעבען מאַנס לעבען. פֿיריכט וועט
זיין געבעט אָנגענומען ווערען, און דער ערבאַרמדיגער גאָט וועט צוריק
אויסרייסען מיין איינציג אונשולדיג שפּעסערע פון דעם ווילדען מוים מויל.

לעבע מוטער! — קרעכצט כלל — איה וויל מיר אַביסעל אויפֿווע-
צען אין בעט. עס איז מיר וועהר שוועהר צו לינגען אין דאָס שטאַרקע שווייט
וואָס דינט אַהן אויפהער פון מיר. אַה וועה! (נעמי לויפט שנעל צו, און
העלפט איהם אויפֿוועצען אין בעט): טהיערע מוטער! זעה נור וואָס דאָס
זעהסט שוין געבאָה אויס. נעם דאָס צו עסען. וואָס איז מיין לעבע פרויאר?
זיא — ענטפֿערט נעמי — איז געפאַרען צום היליגען צדיק בויען, ער
זאָל בעטען גאָט אויף דאָס לעבען.

אַה וועה! — קרעכצט כלל — דאָס קווערליכע מאַכטער האָט נאָך
בייא מיר פון איין גוטע מינוט נישט געוויסט. פון דאָס אונגליקליכע צייט
וואָס זיא האָט מיר ערקאָנט, איז זיא געוואָרען אַ ציטל צו אלע געפאַרהליכע
פֿילען. געוואָרען אין פֿינסטערען קערקער. אָנגעוועטעט זיך מיט פערשידענע
פֿילן. געבליבען אַרם. נישט געבראכט קיין קינד אויף דאָס וועלט. אַה וועה
איז מיר! וועהמענס זינד לידעט געבאָה דאָס ויסע אונשולדיגע מוים? פון
אלע פערגעניגענס איז מיר קיין שאַרע נישט אונזע צו געהן, אויסער פון
מיין גוטע ערבאַרמדיגער פרויאר. פון דאָס גוטע זעלע, פון דעם בריליאַנטע-
נעם קערפֿער, אַה גאָט! וואָס קאָן איה אויף עוויג אונגעגען? אַווא וואָס איה
גיב אויף איהר אַ בליק, ווערען מיין אויגען פיל מיט ביטערע מרענען. מיין
הארץ הייבט אָן צו זינגען אין אַ מער פון בענגשאַפט. (ער הייבט אָן צו
זינגען): אַה גאָט! וואָס פערלאָסט מען אין דאָס יונגע בעסטע יאהרען. אַווא
אַ וועלטבערוהסטען שאַמץ, וואָס איז פיל מיט דאָס שענסטע און פֿינסטע
זינגען? וויפֿיל מיהע און מאַטער האָב איה פערבראכט? וויפֿיל מאַרד האָב
איה פון מיין בינער פערלוירען, ביז איה האָב דאָס טהיערע קווערליכע
מויב בעקומען? און יעצט, ווער ווייסט אין וועלכע אונגעקאנטע געהסט זיא
וועט לידער אַרענפֿאלען? (נעמי הייבט אָן זעהר ביסערליק צו זינגען):
לעבע מוטער! איה ערלויב מיר יעצט צו בעשווערען דאָס בייא דעם

אלטמאכטונגען גאט, וואס ער פאדערט פון מיר יעצט צוריק ווינע זעלע, דאס
דיא וואלט מיר ריכטיג בעשטענען מיין יעצטיגען טרוים.

וואס — פראגט נעמי — האט דו ליבער וואס געטרוימט?

מיר — ערצעהלט בלייבן מיט טרערען — האט געטרוימט, דאס מיין
איינציגער ברודער מילדון איז בעהוטע גאט געשטארבען.

דיא קלוגער וואס — ענטפערט נעמי קאלטבלייבן — וואלט גלייבען
אין א גארשען טרוים? וואס מיר מיין קינד, וויפיל טאהל האט דיא אלע
אויס מיר געלאזט, ווען איך האב דו גאטוועלדיגען פאטער ערצעהלט א
טרוים?

וואס דען — פראגט בלייבן — קאן דאס זיין, וואס איך האב איהם
שוין אזויא לאנג נישט געזעהן?

ער — ענטפערט נעמי — האט אווענגעלייגט אלע ווינע געשעפטען,
און שוועבט ארום וויא א אדלער צו אלע הייליגע צדיקים, וואו זאלען בעסטען
אויף דו לעבען. (ערפא קומט אריין זעהר פערבויטערט און געהט
נעהע צום בעט).

וואס — פראגט ערפא — מאכסט דיא ליבער שוואגער?

אין יודישער גאט — ענטפערט בלייבן — וואל זיך ערבארמען אויף
מינע יונגע יאהרען. איך געפון מיר ליידער יעצט אין דעם גרעסטען געפאהר.
וואס מיר ערפא, ווען קומט דוין מאן צוריק?

יודען — וואס ערפא — גלייבען דאך אין תחיית המתים. דאס קאן
דאך צו יעדע צייט געשעהען.

ביטער איז מיר! — הייבט בלייבן אן צו וויינען מיט ווינע לעצטע קראפ-
טען — איך האב שוין מיין איינציגען טרויער ברודער אויף פערלויבען? אה
וועה איז מיר! זיין וויסען שיינעם קערפער האט שוין דער ביטערער טויט
אויף אין דיא פינסטערע ערד בעהאלטען? (ער רייסט ווינע האר פון קאפף):
וויא האלט מען דאס אויס?

בערוהיג דו — בעט איהם נעמי מיט טרערען — האב מיטליד אויף-
דינע אייגענע קראפטען.

אך גאט! — ביטערט בלייבן — וויא קאן איך שוין לעבען נאך
מיין טהייערן ברודערס טויט? עס איז מיר זעהר שלעכט! מוטער!
ערפא! (ער פאלט אום אין בעט, און פערגלייבט שרעקליך ווינע אויגען. נעמי
לויפט מיט געוויסן ארויס אויף דיא גאס. ערפא ווארפט זיין טויטען קאפף הין
און צוריק).

טהייערער בלייבן! — מינטערט איהם ערפא — בלייבן! שטארק דו.
(וואו שפריצט אויף איהם וואסער פון א קליין פלעשעל): בלייבן קרוין! וויא
ביטער איז מיר? שוין דער צווייטער אפפער אויף דעם אלטאר פון ווערע
עהרליכע ליבער צו אונז. וויא פערזאנליכע ווענען מיר אלע אין דיא קורצע
צייט געווארען! מינע שוועסטער וועט אן קומען צו דעם פינסטערן אונגליק.
וועט זי איהרע געדאנקען פערלירען. (נעמי קומט אריין צו לויפען מיט דעם
ארצט פרישקא. ער הייבט אן בעטראכטען דעם אפגעשטארבענעם קערפער).

ניין מאדאם! — וואס דער ארצט — דאס ליכט איז גאנצליך פערלא-
שען. ער איז טויט. (דער ארצט נעמט דאס ליכט, און פערדעקט דעם
טויטען קערפער, און געהט ארויס).

מיר — וויינט נעמי — האט מען גערופען נעמי, דאס הייסט: זיס.
ווייל איך האב אימער געוויסט פון א זיס גליקליך לעבען. און יעצט ברויכט
מען מיר רופען „מיר“, דאס הייסט: ביטער. ווייל גאט האט מיין לעבען
פערבויטערט. ער האט מיר צוגענומען מיין וועלטגעצייכענטען מאן מיט מינע
צווייטא האכגעלערנטע קינדער, און בן געבליבען עלענד, ארם, קראנק. אה
גאט! אה גאט! מיט וועהמען וועל איך יעצט בלייבען אויף מיין ערשטער? ווער
איז מיין איג וועהמס בן איך?

ליבער שוויגערמוטער! — טרייסט זי ערפא — איך מיט מינע שוועס-
טער רות וועלען פון דיר נישט אפטרעטען אין אונזער גאנצען לעבען. דיא
קאנסט אונז רעכנען פאר דינע אייגענע טרויער טאכטער.

ניין! — ענטפערט נעמי — איך קאן דאס פון איך נישט פערלאנגען.
איך בין שוין אלט, און וועל מעהר קיינע קינדער האבען וואס איהר וועט
קאנען מיט זיין הייראטען. און ווען איך וואל האבען א מאן, און יעצט האבען
פרישע קינדער, וועט איהר דען אזויא פיעל יאהרען זיין צו געבונדען בן זיין
וועלען אויפואקסען?

ניין — זאגט ערפא — גאט האט אונזער זעליגן שוויגערפאטער גע-
שטראפט, ווייל ער האט פערלאסט זיין הייליג לאנד אין דא צייט וואס זיינע
ברודער האבען געליטען הונגער. און דער זעלבער גאט וועט אונז אויף
שטראפן, ווען מיר וועלען דאן עלענדע וויטווע פערלאסטן. דא ברויכסט
שוין זיין גענוג איבערצייגט אין אונז, דאס מיר זענען צו דיר צוגעבונדען
מיט ליב און זעלע.

טרויע שוויגערמאכטער! — זאגט נעמי — געה צו דא יודישע געמיינע-
דע, און בעט, מען זאל מיין צווייטען זאקן בערדען, און מען זאל איהם
לייגען געבען זיין זעליגן ברודער.

איה געה — ענטפערט ערפא — און דא שוויגערמוטער האסט קיין
שרעק נישט אליין צו ברויכען?

פאר מיין אייגען קינד — זאגט נעמי — האב איה קיין פורכט נישט.
ער וועט זיינע פערביטערטע מוטער קיין בייז טוהען. (ערפא געהט ארויס
זעהר טרויעריג).

ליעבער זאקן! — קלאגט נעמי שטעהענדיג ביי זיין בעט — איידער
מען געהט דאן שוין אויף עוויג בעהאלטען אין דעם קאלטען פינסטערן גרוב,
וועל איה אונזעמען מינע פינסטערע אויגען מיט דאן לייענדיק גענוג. (ווא
דעקט אב דאס לייזלע פון זיין קאפ, און הייבט אן זעהר שרעקליך צו
שרייען): טהייער גאלדען קינד! ווא געהסט דא אויף עוויג אוועק פון דיינע
עלענדע מוטער, וואס האט דאן אין דעם טהייערסטען וויין אונז בעסטען
באלסט געבארען? בעט און קלאג אין הימעל פאר דעם אלמעכטיגען
גאט, ער זאל שוין מינע זעלע אויף צו נעמען. אויף דא פינסטערע בימערע
וועלט איז שוין מעהר קיין טרויסט דא פאר מיר. ווא אזויא וועלען מינע
אויגען קאנען צו זעהען, ווא מען בעגראבט מיין טהייערן בוים, וואס האט
גאך קיין איינציגע פרוכט געשפראצט? (ווא צייגט מיט איהר פינגער אויף
בריונים אויגען): דא צווייטע שיינע קריסטאלישע אויגען, וואס האבען דא
טהייערסטע וויסענשאפטען געזעהען. זענען יעצט גאנצליך פערלאשען, און
זעהען נישט דא אייגענע מוטער. דא ויסע טהייערע ציג, וואס האט מיט
איהרע ווארטער בעצויבערט דא גרעסטע קינדערליכע מאכטער, קאן ליידער
יעצט דעם מינדעסטען טרויסט נישט געבען זיינע טרויע אונגליקליכע מוטער.
אויף עוויג מיין לעצט קינד, אויף עוויג געהסט דא יעצט אוועק פון מיר

און פון דיינע טרויע פרויא, וואס איז נישט געווען ביי דאן אפשטארבען.
און וועט נישט זיין ביי דיינע לויב. (ערפא קומט אריין מיט איינצע
יודען, און טראגען א גרויסען שווארצען קאסטען. ווא לייגען אריין דעם טויטען,
און טראגען איהם ארויס. נעמי און ערפא געהען נאך מיט א ביטערליך געוויינ).

ערפא! — זאגט נעמי — זאג אונזערע נאכבארן שפרא, ווא זאל דא זיין
ביז מיר וועלען צוריק קומען פון גוטענארט. (ווא זיין אלע געהען ארויס,
קומט אריין דא נאכבארן שפרא און זעצט זיך אויף דא שטוהל).

איה — שפריכט שפרא — פערשטעה נישט, וואס פאר א פראגעניצע האט
גאט געהאט צו דא גוטע פרומע נעמי? בענויא דא שט נער אין דא גאסען
בערוהמען ווא מיט איהרע צווייטע גאטעליגע קינדער. ווא האבען דאך אב-
געהיטען דאס יודישע געזעטץ פועל מעהר ווא זייערע אייגען אין קאפ. א
קאן נישט געבען לייענער און פינגער ווא ווא האבען יעדען מינע בע-
האנדעלט. ווען ווא האט גראדע קיין געלד געהאט מיר צו לייען איהן דא
מינדעסטע ציווען, האט ווא מיר איהרע טהייערסטע זאך געגעבען צו פער-
זעטצען. און נאך דעם אלעם, איז אויף ווא אזויא א שרעקליכען צאן אויס-
געגאסען געווארען? נור געה פראג קושיות אויף גאטס פיהרען דא וועלט.
געוויס ווייסט דער הימעל וואס צו טוהען. מיין מאמע עלטערער ברודער איז
בעקאנט פאר א מענשענפרעסער, וואס האט זיך לייע צו בארען אין מען-
שענבלוט. זיינע פאדלענעם זענען בענויא געוואשען מיט יודישע שרעקען.
און דאס גליק שטראהלט אין אלע זיינע פענסטער. ער וואהנט זיך ווא א
קיווער. און פארט אין א טהייערן עקפאזש מיט צווייטע טהייערע אראבישע
פערד. און מיין מאן, וואס יעדער רוהמט זיין גאלדענעם האראקטער מיט
זיין ערבארמדיגען גייסט צו יעדען בעשעפעניס. ער איז אימער געשטודעט
אין דא קומען פון ארעמקייט. און דא רייכע נאטור לאסט איהם נישט
געניסען דאס מינדעסטע פון איהרע גליקען? (עס קומט אריין איהרע
קליינע טאכטער בתיה).

מיין לייע קינד! — זאגט דא מוטער — ווא דא ביי נעמי וועט צו-
דיק קומען. איה געה צום בעקער קויפען בילקעלעך.

מאמא! — פראגט בתיה — ווא איז מען געפארען מיט בריין?

שפאצירען — ענטפערט דא מוטער — דא ארייטע האבען איהם
געהייסען פרישען לופט געניסען. בתיה! זאלסט דא ווארטען.

מאמא ! — ואגם בתיה — ברענג מיר א עפפעלע . יא ? מאמא !
 גוט — ענטפערט דיא מוטער — איך וועל דיר ברענגען . (ווא געהט
 ארויס . בתיה טאנצט און זינגט) :

דיא מאמא וועט מיר פלעכטען א צעפעלע
 און וועט מיר ברענגען א שוין עפפעלע .
 דער פאפא וועט מיר קויפען א ליאלקעלע
 דיא באכע וועט מיר ברענגען א האלקערע .
 דער זיידע וועט מיר קויפען א קליידעלע
 איך וועל זיין ראם שענסטע בעסטע מיידעלע .

(עס עפענט זיך דיא טהיר , און רות קומט אריין פערמאטערט פון דיא
 ריזע) .

בתיה ! — פראגט רות — ואג מיר ליבע קינד , וויא איז מינע אלטע
 שוויגערמוטער ? (ווא ווארפט פון זיך ארונטער איהרע שוועהרע אבערקליידער
 און שפרייט צום בעט) : וויא רוהיג ליבער מאן , דער הייליגער צדיק בועז
 האט פאר דיר פילע טרערען פערגאסען , און האט זעהר הייס גאט געבעטען
 ער זאל דיר שיקען א רפואה פון הימל . מען האט מיר נישט אריינגעלאסט
 צו איהם , נאר זיין בעדיינער האט איהם אלעס איבערגעגעבן . (ווא געהט
 געהע צום בעט און ווערט דערשראקען) : וויא איז כליון ?

כ'יוניען — ענטפערט בתיה — האט דער ארצט געהיטען פארען
 אויף פרישע לופט .

גאט וויא דאנק ! — ואגט רות מיט א פרייליך געזוכט — דעם הייליגן
 גען בועז'ס געבעט איז אנגענומען געווארען . ווען איך בין אוועג געפארען ,
 האט מען מיין מאן נישט געקאנט רירען פון ארט , און יעצט איז מען מיט
 איהם שוין אויף דיא פרישע לופט געפארען . איך בין זעהר פערמאטערט
 פון דיא שוועהרע ריזע . איך וועל מיר א קליין ביסעל צו לעהנען אויף דעם
 בעט . און דיא טהייער קינד קאנט שוין צוריק אריין געהן צו איך אין שטוב .

דיא מאמא — ואגט בתיה — וועט מיר ברענגען א עפפעלע .

יא יא מיין קינד — ענטפערט רות — א שוין רויט עפפעלע . (בתיה
 געהט ארויס . רות ליגט זיך אויף דעם בעט , און זינגט) :

אך וויא זעהט מען שוין צוריק
 מיין קראנקען מאן פעליג געזונד .
 מינע ריזע זאל זיין מיט גליק
 געהילט זאל ווערען מיין וואונד .

* * *

פון א קליינע נומע מינוט
 האב איך גאך נישט געוויסט .
 עס איז מיר זעהר נישט גוט
 פון גאלד איז געווארען מיסט .

* * *

מיין קערפער איז געבאך צובראכען
 איך פיהל שוין קיין גאנץ גליעד .
 איך שלאף שוין נישט צווייט וואכען
 מיין קערפער איז שרעקליך מיר .

וויא זיט הייבט אן איינשלאפען , קומט אריין נעמי מיט ערפה'ן .

זעה נור — ואגט נעמי — דאס טרישאפט פון אונזערע נאכבארן . ווא
 האט דיא שטוב אליין געלאסט ? (רות לויפט שנעל ארונטער פון בעט) .

וויא — פראגט רות זעהר אונרוהיג — איז מיין מאן ? (נעמי פארט
 ארויף אויף דעם בעט מיט א געווייזן : ערפה ! וויא האט איהר איבערגעלאסט
 מיין טהייערן כליון ?

ער — ענטפערט ערפה — שלאפט שוין רוהיג געבען זיין זעעליגען
 ברודער . (רות זעצט זיך אויף דיא שטובל זעהר איבערראשט , און ליגט איהר
 קאפף אויף איהרע ביידע האנד גלייך ווא האט א דאנערשלאג בעקומען) .

שרעקליך ! — ביטערט רות — שרעקליך איז דער אונגליק וואס איז
 מיר יעצט געשעהען . אה וועה ! מינע אויגען וועלען שוין עוויג נישט זעהען
 מיין מאנע הערליכע געזוכט . איך וועל שוין מעהר נישט זעהען דיא קלוגע

ליעבליכע שטראהלען פון זינע גוטע ערבארמדיגע אויגן. איך האב ליידער קיין זכיה געהאט, צו געזענענען זיך מיט מיין טרויערען מאן, וואס האט מיר ארויסגעקומען פון דיא גאטצערנערס האנד. איך האב קיינע זכיה געהאט צו זיין בויא זיין בעערדען. (וואו שטעלט זיך אויף מיט א ביטערע ענערנישט): איך געה יעצט אויף מיין מאנס גראבען. איך וועל זיין ערד בעפונדען מיט מינע ביטערע טרערען. ערפה! קום מיט. פיליכט וועט מען מיר ערלויבן צו איהם אויפצוגראבען, איך ואל איהם נאך איין מאהל אנקוקען?

טהייערע שוויגערמאכטער! — זאגט נעמי — דינע יעצטיגע טרערען זענען וויא א רעגען אויף געזאלצענע ערד וואס זיך קאן ליידער נישט פרוכטען. פערפאלען ליעבע שוויגערמאכטער! פערפאלען! עס איז נאך ביי דינע נישט איינער צוריק געקומען פון זיין גראבען. אויף עוויג, אויף עוויג האב איך מיין הייליגען מאן פערלוירען, און אויף עוויג האט דער גרוואמער טויט מינע צווייא וועלטבערוהמטע קינדער אוועגענומען. יעצט ליעבע מאכטער וואלט איהר מיט מיר צוזאמען זיטצען זיכען טרויערדיגע מאן. מיר וועלען דעם גרויסען יודישען גאט בעטען, ער ואל אונוערע קינדערס וועלען ארוםטער נעמען, אונטער זינע גייסטליכע פליגעל, צוזאמען מיט דיא הייליגע זעלען פון אברהם יצחק יעקב. נאך דיא זיכען מאן, קאנט איהר צוריק געהן צו אייער פאלק מאכט, אויף צוריק געמען אייער פאריג גלויבען.

מיר — זאגט ערפה — זענען יעצט ליידער א פילער וואגען מיט ביטערע אייגליקען וואס איז געשפאנט צו פיער וויטוועס: מינע מוטער מיט מינע שוויגערמאכטער, און איך מיט מינע שוועסטער.

ליעבע שוויגערמאכטער! — ענטפערט רות — דיא וואלט וויסען, דאס איך וועל פון דיר און פון דעם יודישען הייליגען גלויבען נישט אבמערעמען. איך מוס אויך איינשלאפען אין די זעלבע רעליגעיוזע פליגעל וואס מיין טהייערער מאן איז אין וויא איינגעשלאפען. (עס קומט אריין דער פרייג אליוו און בעגריסט אלע זעהר ליעבליך. ערפה אויך רות זענען זעהר איבער-דאשט געווארען. ער זעצט זיך נעבען וויא זעהר פריינדליך).

איך — זאגט אליוו — האב מיר אליין ערלויבט צו וויסצען.

מיט פערנעניגען — ענטפערט ערפה — פאר טרויערדיגע מענשען איז א גרויסער טויט, ווען פלינע ערלע פערזאנען קומען וויא בעזוכען. (דיא

אליע קומערן קומט אריין, וויא ווערט זעהר פריינדליך צו גענומען, און וויא זעצט זיך נעבען פרייג).

שוין גענוג צרות — זאגט דיא קומערן — האט איהר ליעבע מאכטער געליטען. איהר טראגט שוין אויף אין אייערע יונגע יאהרען דעם וויסען געהמען וויטווע. נור איהר האט נאך נישט אייערע גוטע האפנונגען פערלוירען. איהר קאנט נאך פערעכטען אייערע גרייסע פעהלערען וואס איהר האט ליידער געמאכט. איהר וואלט וויסען, דאס דיא צווייא געעהרטע פריינדען ווילען נאך יעצט מיט איך הימלען. אין אייער יעצטיג שרעקליך פינסטער-ניס קאן אייער ליכטיג גליק נאך צוריק ערשטען.

ליעבע מוטער! — ענטפערט רות — וואלט וויסען, דאס נור דער קערפער פון מיין גאטזעליגען מאן האט זיך פון מיין קערפער אבגעוואנדערט. אבער זינע טהייערע זעלע איז נאך יעצט פערקנופט, פערבונדען, אין מינע זעלע. איך בין נישט פון דיא פרויען וואס געהענדיג בייא זייער מאנס לויב בעקומען וויא רויטע פארבען קוקענדיג אויף אנדערע מאנער. ערפה! פיליכט ווילסט דיא הימלען מיט דעם פרייג? (ערפה לאסט ארויסטער אייערע אויגען).

איך — ענטפערט אליוו — ליעב נור דיר. נור אין דינע האנד וויל איך מיין גאנץ קומערליך לעבען איבערגעבען. אוויא וויא איך האב דערהערט דאס דיא בוסט געווארען א וויטווע. רעכען איך, דאס דיא וועסט מיט פער-גענוגען וועלען הימלען מיט מיר פרייג, און מינע אייגענעשלאפענע ליעבע האט זיך צוריק דערוועקט צו דיר.

דיא — זאגט רות — בעלידיגסט מיר זעהר מיט דעם וואס דיא דענקסט, דאס איך בעזימט א טהייערען האראקטער. נין! מיין שרעקליכער וואונד איז נאך אפען. אט יעצט איז מיין מאנס קערפער אריין געלעגט גע-ווארען אין דעם פינסטערן גראבען. אלע פערשיידענע געדאנקען געפונען זיך שוין נישט מעהר אין זיין אבגעשטארבענעם קאפ, אויסער דער איינציגער געדאנק פון זינע טרייע ליעבע פרויא. דער געדאנק שפיעלט נאך יעצט אויף זינע גערווען זעהר א טרויעריג שמערצליך באגשטאפט צו מיר. (וויא הייבט אן זעהר ביטערליך צו וויינען): ליעבער טהייערער כליוו! עוויג, עוויג וועל איך טרערען פערגימען נאך דיר. ווען א ענגעל פון הימעל ואל מיט מיר וועלען הימלען, וועל איך דאס איהם אויך ענטזאגען. געעהרטער פרייג! א שווערע דינע אומאנאסטע ווארטער. א מיטליד אויף דינע יונגע יאהרען,

דאס דיא וואלטס הימלסען מיט אויב איינע וויא איך, וואס ווא האט קיין
ווארעם הארץ צו דיר.

געדענק רות — צאגט דיא קימערן אויף איהר — ווען דיא וועסט דיא
גליקליכע פארטיגע אוועגלאסען, וועל איך מיר מיין לעבען אוועקגעסען.

עס טוהט מיר לייד — ענטפערט רות — דער קערפערליכער טויט איז
ניכט אויבא שרעקליך וויא דער גייסטליכער טויט. ווען איך וועל אפברעטען
פון יודישען גאטליכען גלויבען, וועט מיין גייסט גלייך זיין וויא געשטארבען,
און איך וועל צוריק בעקומען מיין פאריגען אינסטינקט, וואס האט מעהר
קען ווערטה ניכט, וויא דער אינסטינקט פון דיא פערד וואס זענען געשפאנט
אין דעם עקספאזש.

ווא מיר — פראגט אליפו — וואס וועט זיין, דאס איינער יודישער
פרעזעס אהור, וועט דיר הייסען הימלסען מיט מיר?

דיא — ענטפערט רות — ברויכסט געדענקען, דאס דער וועלכער אהור
האט מיין פאטער מיט זינע שווערד ערמארדעט. אויך ווען ער וואלט מיין
פאטערס מערדער ניכט געוועזען, וואלט איך איהם דאס אויך ניכט געהאכט.
יעצט ניכט לאנג וויא מיין לעבען מאנט הייליגע זעלע איז אט דא
אויף דעם אונגליקליכען בעט אויסגעגאנגען. זינע לעצטע קרעכצען שוועבען
און פליהען נאך ארום אין דעם אונגליקליכען צימער. פערלאנגסט דיא איך
זאל שוין נעמען אויף מינע בעטריבעטע געדאנקען א צווייטען מאן? געוואלד!
ווען מען הערט ניכט אויף צו רידען פון דעם, בין איך געצווינגען צו פערלאן
מען דעם צימער.

ווען אויבא — וואגט דיא קימערן — זאל דער פרינץ געדולד זיין
אייניגע מאג. יעדער טויט איז גראדע וויא מען ווארפט א שוועהרען שטיין
אין וואסער אריין. אנפאנגט שטארמט זעהר דאס וואסער, און עס שפריצט
פון אלע זייטען. אבער לאנגזאם ווערט דאס וואסער אויבא בערוהיגט, דאס
מען דערקאנט ניכט דאס ארט וויא דער שטיין איז געפאלען.

נוא — ענטפערט אליפו אויפהייבענדיג זיך פון ארט — ווען אויבא,
געה איך שוין. פיליכט געהט דיא קימערן אויך, וועלען מיר צוזאמען פא-
דען אין מיין עקספאזש וואס ווארט פאר דעם טויער?

יא — וואגט דיא קימערן אויפהייבענדיג זיך — איך געה. (ערפה אויף
דוה קוישען איהרע האנד, און ווא געהט צוזאמען ארויס מיט דעם פרינץ
זעהר אויפרידען).

טרייע שוויגערמאכטער! — שפריכט נעמי — איך ראטהע איך, איהר
זאלט ביידע צוריק געהן צו אייערע קימערליכע פאמיליע. איך זעה ניכט
דאס גליק וואס איהר קאנט שוין צווישען מיין יודישען פאלק האבען. איהר
וויסט דאך, דאס מיין פאלק איז צווישען דיא פעלקער, וויא א קליין שוואך
שעפסעלע צווישען ווילדע ביזע טהיערע, וואס וויסט אימער ניכט פון
א ריכטיגע רוהע אונטער דיא זאגן. אויך ברויכט איהר וויסטען וויא שוועהר
איז אב צו הימלען אונזערע רעליגיאן. און וויא גרויס איהר שטראף איז פאר
דיא מינדעסטע זונד. געהט לעבער צוריק צו אייער קימערליכע פאלק. איהר
קאנט גליקליך הימלסען מיט דיא צווייטע העלדישע פרינצען. און איך אלטער
צובראכענער שארבען, וועל מיר צוריק פארהען אין מיין הייליג לאנד. מינע
טויזענדער בעקאנטע פון מיין שטאדט בית-לחם, וועלען מיך מיט פערנעניגען
ערנעהרען. וויא וועלען זיך זיכער ערבארמען אויף דיא וועלטבערוהסטע
נעמי, וואס דיא גרעסטע פרינצעסען האבען איהר גליקליך לעבען בענידעט.

איך — ענטפערט ערפה — בין יעצט ליידער געצווינגען דעם ראטה
צו הארכען. איך געה ליידער צוריק אין מינע מוסערס אלטע געהסט ארמ.
ווען דער פרינץ וועט מיט מיר הימלסען. אויך ווען איך וועל שוין זיין
קימערן, וועל איך אין דיר טהיערע שוויגערמוטער ניכט פערנעסען. איך
וועל דיר אפט ברייף שרייבען, און וועל זעהען צו פערנעסערן דינע לאגע מיט
אלע מינע גרעסטע מעגליכקייטען. לעב וואהל טהיערע שוויגערמוטער. (ווא
קוישען זיך מיט טרערען): פיליכט ווילסט דיא לעבע שוועסטער אויך צוריק
געהן צו אונזערע מוסער? קום! מיר וועלען צוזאמען געהן. קום!

ניין לעבע שוועסטער! — ענטפערט רות — איך האב ביא מיר
פעסט בעשלאסען, ניכט צו פערלאסען מינע לעבע שוויגערמוטער מיט איהר
גאטליך יודיש גלויבען. דיא קאנט אלעין גליקליך צוריק געהן צו אונזערע
מוטער. (ערפה קוישט זיך מיט רות און מיט נעמי אייניגע מאהל, און
היכט אן צו געהן ארויס).

פאר דעם — בענשט ווא נעמי — וואס דיא האסט מיין גאטוועלדיגען
זאגן זעהר גוט און זעהר טרייט בעהאנדעלט. זאל דער אלטעכטיגער גאט

פון יעצט אן בעגליקען אלע דינע וועגן. און דיא נומע ערפארטדיגע
ענגלען וואלען דיה בעגליטען.

איה דאנק זעהר — ענטפערט ערפה און קושט נעמי'ס האנד — דיא
זעלבע נומע ענגלען וואלען דיא שוויגערמוטער ברענגען א נומע עלטער.

א נומע עלטער? — ביטערט נעמי — פון דעם קאן איה שוין למדער
ניכט וויסען. דאס אלטע אויסגעטראקענע בלעט, וואס האט זיך שוין אפ-
געריסען פון דיא צווייג, קאן שוין מעהר ניכט בליהען, און עס מוס צום
גרוזר געהן. געה מין קינד אוועק פון מין אונגליקליך פערביטערט הויז, און
פון ווייטען וואל איה פון דיר נור נומעס הערען. (ערפה געזענענד זיך מיט
פועל לעבליכע טרערען).

לעבע שוועסטער! — זאגט ערפה — ווען דיא וועסט מיט דיא לעבע
שוויגערמוטער געהן נאך בית-לחם, וואלט דיא מיר געבען צו וויסען, וועל
איה אייך בעגליטען.

נום — ענטפערט רות — פיליכט וועסט דיא זיך בעקלעהרען ניכט צו
פערלאסען דין זעעליגען מאנס גלויבען?

אריי! — זאגט ערפה — בלייבט געזונד. (זי נעהט אוועק).

טהערע רות! — זאגט נעמי — ווען דיא ווילסט בייא דעם
יודישען גלויבען בלייבען, ברויכסט דיא פון דעם יודישען הייליגען געזעטץ
האלטען.

געוויס! — ענטפערט רות — אלעס וואס דער יודישער געזעטץ
היסט, וועל איה מיט פועל פערנעניגען טוהען.

לויט אונזער געזעטץ — זאגט נעמי — ווען דין מאן איז למדער
און א קינד געשטארבען, און האט קיין ברודער אויך ניכט געקאסען. ברויכט
איינער פון דין מאנס פאמיליע מיט דיר הייראטען. אלסדאן אויב וויא
מין זעעליגער מאן האט א נאנהמען פריינד בועז, וועט ער מיט דיר
הייראטען. אויב וויא מיר בירדע וועלען מיט נאמעס הילף צוריק קומען אין
אונזער הייליג לאנד, וועל איה דיה לערנען אלעס וואס דיא ברויכסט טוהען.

איה בעשטעה — ענטפערט רות — דער אלטער צדיק בועז איז מיר

לעבער פאר דעם יונגען פריינד אליפו. (עס קומט אריין דער ווירטה
מאמען פון דעם הויז).

נעמי! — זאגט מאמען — פאר וואס בעצאהלט איהר מיר ניכט
פאר דעם וואהנונג? עס קומט מיר שוין פון אייך מעהר וויא הונדערט און
דרייסיג טאהלער? איה וועל מעהר איין טאג ניכט ווארמען.

געעהרטער ווירטה! — ענטפערט נעמי — אייך איז דאך בעקאנט
מינע שרעקליכע אונגליקען. אויך איז אייך דאך שוין בעקאנט מין עהר-
ליכקייט. ווען איה ווארט נור געהאט, וואלט איה אייך גלייך אריינגעטראגען.

איה — שרייט מאמען — וויל גארניכט וויסען. איה שיק גלייך
אריין מין סטראזש, און הייס אלע אייערע זאכען ארויסווארפען.

געעהרטער ווירטה! — בעט נעמי — צו וואס וואלט איהר וויא
ארויסווארפען, איה גיב וויא אייך אוועק פאר אונזער שולד.

נום! — ענטפערט מאמען — דאס בעטצינג אויך.

אלעס — זאגט נעמי — מיר געהען שוין אוועק. (נעמי מיט רות
פערלאסען דיא שטוב מיט זעהר א מאראליש געוויין. דיא פארהאנג פאלט).

פירטער אקט.

(אין זעהר א הערליכען שיינעם זאמערטאג, שטעהען פועל יונגען מיט
פועל פריילינגס אין אנרויסען בעוואקסענעם גארטען. וויא האלטען קאסעס
אין דיא האנד, צו שניידען דיא תבואות מיט דיא פרוכטען. און טאנצען
צוזאמען מיט זעהר א פרייליכען מוטה און א לוסטיג געזאנג):

מיט זעהר פרייליכע לוסטיגע געזאנגען
געהען מיר אפשונידען דיא זאנגען.
דער הייליגער בועז מיט זיינע פראמע וועגען
ברענגט אפט פון הימל מויה און רעגען.
אלע נומע ענגלען פון דיא הייך
ווילען איהם מאכען גרויס און רייך.

ווייל זיין גאנצען צוועק אויף דיא וועלט
האט ער נור אויף דיא גאטהייט געשטעלט.
דיא תורה היט ער מיט זיין גאנצען לעבען
גאט זאל איהם דאפיר ארייכט-ימים געבען.

(עס געהען דורך ארמע מאנער און פרויען, און קלויבען פערנעסענע
און פערלאסטע זאנגען און פרוכטען זינגענדיג :

לעבען זאל דער גרויסער הייליגער העלד
געבענשט זאל זיין בועזים גרויסע פעלד.
קמט שפחה פאך טוהט ער אונז געבען
דאפיר זאל ער מתושלח'ס יאהרען לעבען.
וויא דער צעדערבויס זאל ער בליהען
פועל ארמע יתומים טוהט ער ערציהען.
מען קאן איהם אין גאנצען יודישען לאנד
מיט זיינע ערבארמדיגע אפענע האנד.
פועל תבואה האט ער פלייסנדיג פערשרוייט
פאר אונז אביינים, פאר אונז ארמע לייט.

יעס קומען אריין צו געהן דיא הייליגע פהנים נעמען דעם מעשה
און זינגען :

מיר פהנים גאטס הייליגע קנאכט
האבען פון הייליגען משה'ן דאס רעכט.
דאס צעהנטעל תבואה צו פערלאנגען
נאך דעם זענען מיר אהער געגאנגען.
צו ליעב דעם וועט א ברכה געשעהען
בועז וועט דיא ברכה שנעל זעהען.
זיין תבואה וועט גראטען אימער
גליקליך וועט זיין יעדער שניט אין זימער.
הערט אויס שניטער אונזערע ווארטער
צייגט אונז שנעל דיא אלע ארמער.
וויא אונזער צעהנטעל ליגט אין שווער
דיא יעצטיגע צייט איז זעהר מהייער.

דיא שניטער ענטפערן :

אלעס וואס צו אייך פהנים געהער
וועט אייך דער הערר בועז צו מהיילען.
ער געהט שוין גלייך צו אייך א הער
צו טוהען א מצוה טוהט ער זיך איינלען.

(דער אלטער גאטליכער בועז געהט צו. אלע ארבייטער שטעלען
אייך גלייך מיט עהרע.)

גאט — זאגט בועז — איז מיט אייך !

(אלע ענטפערן מיט געזאנג :

גאט דער ווירטה פון דיא גאנצע וועלט
זאל דיר גליק און געזונד געבען.
מיר ארבייטער אין דיין גרויס פעלד
וואונשען דיר יעצט מתושלח'ס לעבען.

ליעבע טרעט קינדער ! — זאגט בועז — וויא דאנקבאר ברויכט יעדעס
בעשעפעניס זיין דעם גרויסען אלמעכטיגען גאט, וואס ער ערנעהרט יעדע
זאך מיט אלע זיינע פערשידענע בעדערפעניסען, און פערלאנגט קיין לוי
דאפיר. זעהט אונז בעמערקט דאס אין מיין פעלד, וויא גוט און וויא אפען
זיינע האנד איז. וויא ער האט אנגעזעטעט דיא ערד מיט זיינע זיסע מייס
און פעטען רעגען. און האט ערשיינט דיא זאגן, צו שפראטצען דיא שענסטע
תבואה און בעסטע פרוכטען. אויך ברויכען מיר אלע איהם דאנקען, וואס
ער האט אונז בעשאפען אין דעם יעצטיגען דור, גיכט אין דיא שפעטערדיגע
דורות, וואס דער מענטש וועט דאמאלס פערלירען דעם גאטליכען גלאנץ פון
זיין געזיכט. איהר זאלט וויסען, דאס עס וועט קומען אזויא א געפארהליך דור,
וואס איין מענטש וועט איינשלינגען דעם ציווילטען, און מענטשענבלוט וועט
גיכט האבען מעהר ווערטה וויא וואסער. עס וועט קומען א צייט דאס דיא
בלוט זינגע שווערד וועט מען טראגען אלס צירונג, און דיא מוטערס וועלען
מיט זייערע אייגענע האנד ערמארדען זייערע אונשולדיגע קינדער. עס וועט
קומען א פינסטערע צייט וואס גיין דעם יודישען גארטען וועלען שפראטצען
זעהר געפארהליכע דערנער, וואס וועלען צו שטעכען דיא שענסטע גאטליכע
רויען. עס וועט ליידער קומען א ווילד דור, וואס מען וועט שטעלען דיא
טהייערסטע געהערטע דענקמאהלען, דיא שלאכטמערדערס, וואס זייערע פוס
האבען געטרעטען אויף מייזענדער מענטשענקאפן, און האבען דעם מעער
רויט געמאכט מיט זייערע אייגענע ברודערס בלוט. אויך וועט קומען א צייט,

דאס מען דעם בעעהרען מיט דעם מיטעל פלאסאף, דיא וואהנזונגע אנמעג-
שען. האט האבען ארויסגעגעבען ווערקע, דאס עס גיבט קיין גאט אויף דיא
וועלט. עס וועט קומען א דור, וואס מען וועט גלייבען, דאס דיא
זעלע שטארבט צוזאמען מיט דעם קערפער, גראדע וויא דאס פיער ענדיגט
זיך צוזאמען מיט דעם ליכט. אבער נאך דיא פינפטערע דורות, וועט ער-
שיינען זעהר א ליכטיג דור, וואס אלע וועלען צוריק ערקאנען דיא גאטהייט,
אויף קליינע קינדער וועלען זיך איבערצייגען אין דיא וואהרהייט פון דעם
היליגען בעשעפער. אין דיא וואהרהייט פון זיין היליג געזעטץ. אויף אין
דיא עוויגקייט פון דיא מענשליכע אונפערדארפענע וועלע.

מיר — זאגט דער עלטער שניטער — דאנקען דיר גאטליכער הער-
פאר דינע היליגע ווערטער. (בויען געהט צום שווער. עס קומט צו א שניט-
זונג פרויא צו דיא שניטער אונ זאגט:

מין מאן וויינט, מין מאן קלאגט
וואס גאט האט מיר געפלאגט.
מיט דיא גרויסע ביטערע צרה
צו זיין ליידער א עוויגע עקרה.
אויף מוהע זעהר שטרעבען
מין מאן מוהט פיעל צדקה געבען.
אלע גרעסטע היליגע יודען
שמעלען מיר בידע צו פריערען.
מיר וויינען פאר דיא פראפעטען
זינא זאלען פאר מיר גאט בעטען.
אויף זאל אויף געווינען א קינד
זעהר ליכט אונ זעהר געשווינד.
מין מאן האט מיר ארויסגעזאגט
אונ האט מיר שטרענג געזאגט.
אויף זאל זוכען אין דיא פעלדער
אויף אין פערשיידענע וועלדער.
דיא דוראים (ליעבעסאפפער) צו געפונען
דורך זינא זאל אויף געווינען.
קינדער שיינע וויא דיא פלאנעטען
איהר שניטער קאנט מיר רעמען.
אויף האב שוין קיין פח צו לויפען

אויף וויל דא דיא דוראים קויפען.
ווען איהר וועט מיר זינא געבען
וועט איהר דערהאלטען מין לעבען.

מיר — ענטפערט דער עלטער שניטער — האבען יעצט פארגעסען
אלע דוראים פערקויפט. פיליכט האט דער היליגער בויען דוראים? קאנט
צו איהם צוגעהן. ער שטעהט דארט געבען שווער.

מין ליעבע פרויא — שפאסט א שניטער — ווען איהר האט א שוואכען
מאן, וועלען דיא דוראים אויף גארניכט העלפען.

ווען — ענטפערט דיא פרויא — דיא דוראים זאלען נוכט קאנען
העלפען, וואלט דיא היליגע תורה נוכט ערצעהלט, דאס אונזערע היליגע
מוטער זאג, האט זיך זעהר גליקליך געשעצט מיט דיא דוראים וואס איהר
זאגן ראובן האט איהר פון פעלד געבראכט, אונ זינא איז נאך זינא שוואכער
געווארען, אונ האט געבוירען יעקב אבינו'ס פינפטען זאגן יעקב.

דיא — זאגט דער שניטער — ברויכסט אבער וויסען, דאס דער רענען
מאכט נור שפראטצען גוטע ערד, אבער נוכט געזאלצענע ערד, אדער ערד
וואס דער שלאנג האט זיך פערגיפטעט. (בויען קומט צו.)

וואס — פראגט בויען — פערלאנגט דיא יודישע טאכטער?
אויף אונגליקליכע עקרה — ענטפערט דיא פרויא — וויל קויפען
דוראים.

ווען — זאגט בויען — אויף זאל האבען דוראים, וואלט אויף זינא דיר
אויגעגעבען אהן געלד. אויף זאג דיר ליעב קינד דיא וואהרהייט, דאס ווען
אויף זאל פאר זינא געלד פערלאנגען, וואלט מיר נוכט געברויכט געבען.
וויל א ריין עהרליך געבעט צו גאט אהן דוראים, קאן פיעל מעהר העלפען.
זינא בלויסע דוראים אהן א עהרליך געבעט. אונזערע היליגע תורה ערצעהרט
דימליך, דאס נוכט דיא דוראים האבען אונזערע היליגע מוטער זאגן גע-
האלפען, נור גאט האט איהר געבעט צו גענומען. אונ האט איהר קינדער
געגעבען.

אויף — ענטפערט דיא פרויא — פערניס טאג טאגליך טייערען טרערען,
אונ בעט אפט צו גאט, ער זאל מיר בעפרייען פון דעם ביטערן נאחמען
עקרה.

דען אזויא — זאגט בויען — וועל אויף דיר א אומזאנסטע רעצעפט
געבען, וואס זינא וועט דיר זוכער העלפען:

ואלסט האבען א ריכטיגע עהרליכע וואג
ציהקה וואלסט דא שוהען יעדען טאג.
היטען וואלסט דא אונזער הייליג גלויבען
מיט דיין מאן לעב גוט וויא טויבען.
ואלסט נישט האבען קיינע גרויסע אויגען
ליעב דא וואס האבען דיך ערצויגען.
קיינע ראכע וואלסט דא האבען אין לעבען
דיינע פיינד וואלסט דא אויף ברויט געבען.
מיט יעדע וואך לאס דיך בעניגען
ואלסט דיך אין דיין לעבען נישט קרוגען.
ווען דא וועסט מיר דאס אלעס הערען
וועסט דא זיכער שוואנגער ווערען.
אויף בין זיכער וויא דא זאגן איז קלאהר
אז דא וועסט האבען א קינד יעדעס יאהר.
דעם נאָהמען עקרה וועסט דא מעהר נישט טראגען
דיין מאן וואלסט דא אויף פון דעם מיטעל זאגען.

ליעב — ענטפערט דא פרויא — וואלט מיר געוועזען, ווען דא טהייערע
דעצעפט וואלט מיר געלד געקאסט.

נא — זאגט בווע — דא קאנסט דאס געלד צו טהיילען ארמעלייט.

גוט הייליגער צדיק — ענטפערט דא פרויא — אויף געה עס שוין צו
טהיילען. (וויא געהט אוועג זעהר צו פריעדען).

ליעב קינדער! — רופט בווע דא שניטער — עס איז צייט צו דאכונגן
מקח. (אלע ליגען אוועג דא ארבעט, אונד זינגען זעהר פערגיסטעט):

מיר לויבען, מיר שאטצען, מיר עהרען
דעם גאט וואס שטעלט אויס דא שטערען.
דעם טאג מאכט נור ער ערשיינען
דא זאגן שוהט ער טאג טאגליך קרייגען.
דא מאנד נישט ער איהר מאכט
צו ליכטען אין דא פונסטערע נאכט.
ער פערענדערט אפט דא צייטען
ער ווייסט דא שטערען צו פערשפרייטען.

דעם הייליגען גאט טוהען מיר בעטען
פון אונד זאגן ער נישט אבטערעכען.
אונזער גליק זאל לייכטען אימער
וויא דא זאגן אין הערליכען זומער.
ער זאגן שטארקען אונזערע קראפטען
אונד בעגליקען אלע אונזערע געשאפטען.
צו קאנען זיין הייליג געזעטץ היטען
מיט ריינע געדאנקען אונד קלאהרע וועטען.
מיר קושען זיין גרויסען נאָהמען פון ווייטען
גוטע ענגעלען וואלען אונזער געבעט בעגלייטען.

זיין בעדיענער לויפט אונד שטעלט א קריין טישעל אונטער א בוים
מיט א שטוהל. דער צווייטער ברענגט עסען אונד לייגט עס אויף דעם
טישעל. בווע זעצט זיך אנדער, אונד וויא ער הייבט אן צו עסען.
קומט צו א ארמע פרויא מיט צוויי קרייגע יתומים).

הייליגער צדיק! — ביטערט דא פרויא — אויף ארמע אלמנה
האב נישט צו צאהלען אין דא שוהעל פאר מיינע צוויי ארמע יתומים.

ליעב קינדערלעך! — פראגט זיין בווע זעהר פריינדליך — איהר
ווילט דען לערנען? זאגט דא ווארהייט.

מיר ווילען — ענטפערט איין יתום — א מענש אהן לעהרען איז
נישט מעהר וויא א ווילדע טהייער.

געוויס! — ענטפערט דער צווייטער יתום — נור דורך דא לעהרע
בעקומט דער מענש דעם גאטליכען גלאנץ. אונזער גאטזעליגער פאטער
פלעגט זעהר ביין זיין אויף זיינע עלטערען, ווייל זיין האבען איהם
וועהניג געלערנט.

דאס אליין — זאגט בווע — איז זעהר א ריכטיגער בעווייז אויף
איינער פאטערס וועהניגע לעהרע. ווייל יעדער געלערענטער מאן קאן נישט
ביין זיין אויף זיינע אייגענע עלטערען. דא לעהרע ברענגט יעדעס קינד צו
אפפערן זיך פאר זיינע עלטערען. ווייל אויסער דעם וואס זיין האבען
איהם אויף דא וועלט געבראכט, בעזארגען זיין איהם אלע זיינע
בעדערפניסען, אונד היטען איהם אב וויא זייער אויגאפפאל. אויף אין דא

וויילדע טהערע, אין דאס געפאלענע שלאנגען, האט דער אלמעכטיגער
גאט אריין געווארפעט א נאטורליכע ליעבע פון דאס קינדער צו ווירע
עלמערען. יעצט נאכט לאנג האבען מיינע אויגען אריין געזעהען, וויא א
גאנצע באנדע שטארבען האבען געמאכט ווירע ווייטע ריזע אין דא
ווארעמער לאנדער. אלע זענען צוזאמען אוועגעפליגען, אויסער איין
שטארק וואס איז געבליבען זיצען קראנק אויף א בוים, און ווא האט
נאכט געקאנט פריהען, און געבען איהר זענען איהרע צוויי געוונדע
קינדער איבערגעבליבען, און זענען נאכט אוועגעפליגען, אויבואהל דער
קלימאט איז פאר ווא זעהר געפאהרליך געוועזען. יעצט ברויכט איהר ליעבע
יודישע קינדער אלעין פערשטעהן, ווען עס קומט דאס עלמערען אזויא א
טרישאפט פון ווירע קינדער, וויא טרייא, וויא דאנקבאר, ברויכט מען נאך
גאט צו זיין. און וואס פאר א גרויסע עהרע מען בעדארף איהם געבען,
פאר דאס הייליגע זעלע וואס ער האט דעם מענטש געשאנקען, און פאר
זינע גרויסע אפטע גאדעס וואס ער טוהט מיט יעדען בעשעפעניס?

מיר פערשטעהען — ענטפערן דאס יתומים — און מיר וועלען זעהר
היטען דאס הייליגע ווארטער.

איה — זאגט בועז — וועל שוין זאגען אין דאס שוהלע, דאס איה וועל
פאר איה בידע צאהלען.

מיר דאנקען — ענטפערן אלע — מיר דאנקען. (דאס צוויי קינדער
קושען בועז'ס האנד. און געהען אוועק מיט דאס מווער. בועז עסט אב, און
היכט אויף זינע האנד צום הימעל זעהר פעהרליכע, זאגענדיג:

צו דיר גאט טוהע איה מיין לויב געבען
וואס דאס דערהאלטסט מיט שפיין מיין לעבען.
אלע בעשעפעניסען טוהען דיר עהרען
ווייל פון גרויס בון קליין טוהסט דאס ערנעהרען.

עס קומט צו א יונגערמאן מיט א יונגע פרויא, און נאמען זיך מיט
פיעל עהרע.

הייליגער מאן! — זאגט דאס פרויא — איה ליעב מיין מאן. מיר
בעהאנדלען זיך גוט. עס פעהלט אונז גאט ווא דאנק קיין זאך נאכט, נור
איין הויפטואך פעהלט מיר, וואס מיין מאן איז ליידער זעהר שוואך. דא

גרעסטע ארעמטע זאגען, דאס איה קאן פון איהם קיינע קינדער האבען. דאס
איינציגע וויכטיגע זאך פערביטערט זעהר מיינע יונגע יאהרען. איה וואלט
פיעל מעהר פערלעב גענומען צו זיין ארם, וויא צו זיין ערענד איה א
קינד. ווען מען קומט אריין אין דאס עלטערע יאהרען, זעהט מען דאסאלס
אויס איה א קינד, וויא א עלענדער פויגל איהן פליגעל אין ווינטער. דאס
ליכטיגע שטראהלען פון דאס זאגן זענען פינסטער אין יעדע עקרה'ס אויגען.
מוג ווא זיין דאס רייכסטע פרינצעסין. אויסער דעם וואס איהר קערפער ווערט
קראנק, און איהר בלוט פערלירט דעם רייכטיגען קראפט. אלסדאן האבען
מיר זיך פערלאסט אויף אייער גאטליכען פערשטאנד, און וואס איהר וועט
זאגען, אזויא וועט ביא אונז בליבען.

איה — ענטפערט בועז — היינט איהר וואלט איה דורכאויס נאכן. ווייל
דאס וואס קאן האבען קינדער און האט נאכט, איז גלייך ווא וואלט דאס
קינדער מיט איהרע אייגענע האנד געקוילעט, און איהרע זינד איז זעהר
גרויס צו דאס גאטלייט אויף צו דאס מענשהייט. ווען דאס האסט ווירקליך
ליעב דינע פרויא, ברויכט דאס ווא נאכט דערמערענען צוזאמען מיט דיר.
(ווא הייבען בידע אן צו וויינען). גאט זאל הערען אייער געוויינען און זעהען
אייערע טרערען, און זאל דיר יודישע טאכטער צו שיקען א פינגעל גומען
מאן, וואס וואלט פון איהם האבען גומע קינדער. און דיר זאל ער צו שיקען
א פינגעל גומע פרויא, וואס ווא וועט זא ווא זא קיינע קינדער האבען.

מיר — זאגען ווא בידע דאנקען דיר הייליגער מאן. (ווא ווא געהען
אוועק, קומט אן א ארמערמאן און נאמען זיך מיט עהרע).

הייליגער הערר! — זאגט דער ארמערמאן — מיין ווייב האט מיט פיל
א זיך געבוירען, מארגען איז דער ברית. איה בון איה סכיד סכידאות.

דאס — פראגט בועז — האסט שוין געלד אויף דעם ברית?

פארליפונג — ענטפערט דער ארמערמאן — האב איה נאך נאכט.

דא — זאגט בועז געבענדיג געלד פון טאש — האסט דאס פונג-
אונצוואנציג טאהלער, און גרייט ארעם אן אויף דעם ברית. אויף זעה צו גע-
בען דאס געווינערן גומע פלעגע. איה בעט דיר, דאס וואלט קיינעם ערצעה-
לען, דאס איה האב דיר אויף דעם ברית געגעבען.

איה — זאגט דער ארמערמאן — דאנק אייך זעהר. גאט זאל אייך פאר דא נאדע בעצאהלען. (וויא ער געהט אוועק קומט אן א סופר).

היליגער צדיק! — פראגט דער סופר — איך האב געהערט, דאס איהר ווילט לאסען שרייבען דריי ספרי-תורה?

פינף — ענטפערט בועז — נור זעהר שיינע. איך וויל מיך נאכט פריהער בעדינגען, נור ווען איך וועל צו פריעדען זיין, וועל איך מיך נאכט שטעלען אויף דעם פרייז.

גוט! — ענטפערט דער סופר — איהר וועט מיר קיין ענקה מוהען. איך געה גלייך אהיים און זעטן מיך שוין שרייבען. (וויא ער געהט אוועק, קומט צו א ליכטווארן זעהר שטאלץ).

ליבערער הערר! — פראגט דער ליכטווארן — צו בייא אייך ארבייט דער נאכ פגעיאל?

יא! — ענטפערט בועז — זאגט מיר מיט יואם איז ער א נאכ?

ער — זאגט דער ליכטווארן — איז מיר שולדיג דרייצעהן מאהלער, און וויל מיר נאכט בעצאהלען.

פגעיאל! — רופט בועז — קום נור אהער. (ער לויפט שנעל צו). דא בוסט דעם יוד שולדיג דרייצעהן מאהלער?

היליגער הערר! — ערצעהלט פגעיאל — איך האב בייא דעם פרא-צענטניק געליען פונפציג מאהלער! און איך האב איהם שוין צוריק געגעבען דונדערט און אכציג מאהלער. איך צאהל און צאהל און קאן זיינע שווארצע פטור נאכט ווערען.

איהר — פראגט בועז — וויססט נאכט דאס אונזערע היליגע תורה ער-לויבט נאכט צו נעמען פראצענט?

דא תורה — ענטפערט דער ליכטווארן — הייסט נאכט עסען דא פיש וואס האבען קיינע פלאספערערען און שופפען, פון דעסטוועגען מעהרען זיט זיך זעהר אין וואסער?

פגעיאל! — פראגט בועז — ווען דא זאגסט מיר דאס דא ברויכסט פונפציג מאהלער, וואלט איך דיר אהן פראצענט געגעבען.

איה — ענטפערט פגעיאל — האב שוין פון הערר גענוג טובות געהאט. מיין הארץ האט מיר שוין נאכט געקאנט ערלויבען מעהר צו פערלאנגען.

איה — זאגט בועז — בעצאהל אייך דא דרייצעהן מאהלער. נור איהר זאלט הייסען, דאס דער מענטש וואס זיינע אדערען זענען פיל מיט פרעמד יודיש ארם בלוט, קאן לאנג נאכט לעבען.

ווען — פראגט דער ליכטווארן — בעקום איך דאס געלד? איך וועל פאר יעדען טאג צו רעכנען פראצענט. (בועז נעמט ארויס געלד).

דא — זאגט בועז — האט איהר דרייצעהן מאהלער. דער ליבערער גאט האט אייך געליען א זעעלע, איהר זאלט איהם צאהלען קצות און מעשים טובים אלס צינגען. און איהר, אויסער דעם וואס איהר צאהלט נאכט קיינע צינגען, פערנאכטעט איהר נאך זיין קאפיטאל? (ער ענטפערט גארניכט און געהט אוועק). עס קומט צו א וואונדערשיינע פרייליכן זעהר ריך געקליידעט, און זעצט זיך קלויבען גערשטען).

פרייליכן! — זאגט דער עלסטער שניטער — לויט וויא איך זעה אין דינע שיינע קליידער, ביסט דא נאכט ארם, און דא ברויכסט נאכט אוועק צו רויבען דא גערשטען פון דא ארמע לייט.

פערשעהם נאכט! — שרייבט בועז — פערשעהם נאכט קיין מענטש. דא זינד פון בייש איז אזויא גרויס, דאס אלע קצות קאנען איהר פלעק נאכט אבזאשען. קלויב פרייליכן! קלויב!

איה — ענטפערט דא פרייליכן — בין חירקליך זעהר א ריך קינד. איך בין דעם ריכטער יהודע'ס מאכטער. נור מיינע ערשטערען האבען מיך ליידער מיט שאנדע ארויסגעטריבען פון זייער הויז, ווייל איך האב מיך פער-לייכט אין א ארמען יונגע. (וויא ווייזט מיט איהר פינגער): דער יונגע שטעהט יעצט דארט.

רוף — זאגט בועז — איהם אהער. (וויא לויפט און קומט מיט איהם צו. ער נאכט זיך מיט פיעל עהרע).

וואס — פראגט בווען — איז דין מוהען?

איה ענטפערט דער יונגע — לערן אהאלבען טאג הארה, און דעם צווייטען האלבען טאג בין איה א שוסטער.

איה — שפרייכט בווען — פערשטעה דאס נישט. פאר וואס שעהטען זיך אונזערע יודען מיט א בעל-מלאכה? דער המליגער חנוף יבד'ס זאגן, וואס איז ארויף אין הימל ארמין, וואהר אויף א שוסטער. אויף גאט אלץ איז אויף געוועזען דער ערשטער בעל-מלאכה. לויט פערשטאנד ברויכען זאגאר דאס דריטסטע פאטער, צו לערנען זייערע ערשטע קינדער א מלאכה. ווייל דאס מלאכה איז זעהר א טהער געוועהר, צו שטריימען מיט דעם ארמקייט. נאך ליעבע טאכטער! איה וועל פלייסן שוקען זאגען דינע ערשטערען. דאס וואו זאלען דיר מעהר קיינע אומזאנסטע שמערצען פערשאפען, און זאלען דאס פארטיק שטעל ענדיגען. א בעל-מלאכה מיט הארה, איז גראדע וואו א בוים מיט טהערע פרוכטען. און א גוטע פרוי איז וואו א גוטער קוואל וואסער געבען איהם, וואס לאסט איהם נישט אויסטראקענען.

מיר דאנקען — ענטפערן ביי דעם זעהר פריינדליך — גאט וואו איה דאס בעלויבען. (וואו געהען אין איין זייט אוועק, און בווען געהט אין א אנדערע זייט אוועק. עס קומט אריין דא ווייטווע רות זעהר ארם געקליידעט, און קלויבט זאגען אונזער דא שניטער, און שעהט זיך זעהר איהרע אויגען אויף צו הייבען).

ווער — פראגט דער עלסטער שניטער — ביסט דא?

איה — ענטפערט רות — בין מיט נעמי'ן צוריק געקומען פון לאנד טאג. ווען איהר ווילט מיר רות נישט ערלויבען צו קלויבען, קאן איה גלייך אוועק געהן. איה קאן איה אויך צוריק געבען, דאס וואס איה האב שוין אין דא פריה געקליבען אין יענע זייט פון דעם פעלד.

נאך! — ענטפערט דער שניטער — קלויב, קלויב. ווען נעמי איז צו זאמען מיט דיר געקומען, ביסט דא זיכער א ערעל מענטש. (וואו וואו קלויבט דא גערשטען, קומט בווען צוריק פון שטאדט און זעהט דאס).

גאט — זאגט בווען צו דא שניטער — איז מיט איה!

גאט — ענטפערן אלע — וואו דא בענטשען.

ווער — פראגט בווען — איז דא פרייליך?

וואו — ענטפערט א שניטער — איז צוריק געקומען מיט נעמי פון לאנד טאג. וואו שטעהט אין פעלד פון דא פריה בין יעצט, און וואו וועהנג אין איהר היים.

הערסט דא מיין טאכטער! — זאגט צו איהר בווען — דא וואו זאלסט נישט געהן קלויבען אין א אנדער פעלד. וואו זאלסט פון דער נישט אווענגעהן. גור האלט דא מיט מינע פרייליכע, און זעה וואו וואו שניידען אין פעלד וואו זאלסט דא וואו נאכגען. איה האב אונגעזאגט מינע יונגען מען זאל דא נישט אנדערען. ווען דא האסט דארשט, וואו זאלסט דא גלייך געהן צו דעם געפעס, און טרונקען וואס דא יונגען האבען געשעפט. (רות פאלט און נקט זיך).

פאר וואס — פראגט רות — האב איה רות מן געפונען מיר צו ערקאנען. ווען איה קום ארויס פון א פרעמד פאלק?

יף — ענטפערט בווען — מען האט מיר אלעס ערעהלט, וואו דא האסט דא געפיהרט מיט דינע שוויגערמוטער נאך דין מאנס טויט. דא האסט פערלאסט דין פאטער און מוטער, אויך דין פאטערלאנד, און האסט זיך ערלויבט צו צוגעהן צו א פאלק, וואס דא האסט נישט אנגעהויבען צו קאנען. גאט וואו דיר דין ריכטיגען לויט בעצאהלען. דער זעלבער יודישער גאט, וואס דא ביסט זיך געקומען בעשיטצען אונזער זינע פליגעל.

איה — ענטפערט רות — וואו ווירקליך מן געפונען אין דינע אויגען. דא האסט מיר געטריסט מיט דין הארצליך ריידען צו דינע דיענסט. איה בין דא נישט ווערטה צו זיין אויף איינע פון דינע דיענסטען.

אין דא צייט — זאגט בווען — פון עסען, וואו זאלסט דא צו קומען און עסען פון דא שפיט. צו בערוהענען דא הייז וואו זאלסט דא דין ברויט טינקען אין דעם עסען. (וואו זעהט זיך אין דא וואו פון דא שניטער. בווען דער-לאנגט איהר גערעסטעטע הילדענפרוכטע. וואו עסט וואו צו דא זאט, און לאסט איבריג. וואו געהט צוריק קלויבען).

הערט אויס! — זאגט בווען צו דא שניטער — אויך צווישען דא גארבען וואו איהר וואו לאסען קלויבען, און וואו נישט פערשעהמען. איהר וואו איה פלייסן מאכען פערנעמען פון דא בונדלעך, וואו זאל וואו קלויבען.

איהר ואלט אויף איהר נוכט שרייען. וואלט ער איהר אויף פועל עהרע גענעבען.
אונ מראנט עס אוועג אהיים. דא נאכט קומט אן, אלע מאנער אונ פרויען
פארברייטען זיך אהיים צו געהן, וואו שטעלען זיך צוזאמען אונ זינגען
דאס געזענעליעד:

מיר האבען היינט זעהר פועל געטוהען
יעצט געהן מיר שוין צו הויזע רעהען.
צו פרייען זיך מיט אונזערע פרויען
יודישע פאמיליען וועלען מיר בויען.
מיר וועלען ערצהלען אונזערע קינדער
דעם אלטען הייליגען בועז'ס וואונדער.
פון טיפען הארץ טוהען מיר גאט לויבען
מיר שאטצען, מיר עהרען, זיין גלויבען.
בועז'ס זכות וואלען מיר געניסען
מיר טוהען יעצט זיין ארבייט שריסען.

אלע נייגען זיך פאר בועז מיט עהרע, אונ געהען צוזאמען אוועג.
בועז געהט צום שווער, אונ זעצט זיך נעבען קליינעם טישעל, אונ עסט
אונ טרונקט אויך לערנט מיט א פרייליך הארץ. רות קומט אן זעהר שוין
געקליידעט אונ פון פערפוצט. זיא שטעהט פון ווייטען אונ בעמראכט אלעס
וואס ער טוהט.

יא — שפריכט בועז — מיין פאמיליאנט אלטמאל איז ליידער געשטארבן.
בען. זינע צווייטא טהייערע קינדער מחלון אונ כליון לעבען שוין אויך נוכט.
ווען כליון'ס טהייערע פרויא רות איז בייא מיר געוועזען, איך ואל אויף
איהר מאנס לעבען בעטען, איז שוין זינע הייליגע זעלע אין גן-עדן געוועזען.
אונ וואו רות איז אהיים געקומען, האט זיא שוין ליידער איהר פינסטער אונ-
גליק געמראפען. (רות וויינט דא טרערען פון איהרע אויגען). אנדערשע שאדע
זואס דער הערליכער שיינער נאכהמען פון אלימלך מיט זינע קינדער געהט
גאנצליך אונטער. אף וואו טהייער דא ווייטע רות איז, אונ וואס פאר א
פיינעם גייסט זיא האט. דא גאטמאן האט איהר פאטערס קינדעריכע הויז
פערלאסט, אונ האט זיך מיט איהר ריכטיג איבערצייגונג פערבונדען צו אונ-
זער יודיש גלויבען. איך האב געהערט דאס עס נוכט איין טהייערע
צומע טדה וואס דא פרויא בעזיצט זיא נוכט. איהר עהרליך הארץ איז א
קויאל פון דא ריינע גאטליכע פילאסאפיע. אויך ווען אונזער הייליגער

פראפעט משה ואל יעצט לעבען. וואלט ער איהר אויף פועל עהרע גענעבען.
זינע הייליגע שוועסטער מרים, וואלט זיא פאר איהרע ערשטע אונ בעסטע
פריינדן געהאלטען. איך בועז, אויב וואהל איך בין שוין זעהר אלט, דא
זאגן פון מיין לעבען האלט שוין בייא דעם אונטערנעהן, פון דעם וועלען ווען
זיא ואל וועלען, וואלט איך מיט איהר גאך געהייראט. דא קינדער וואס
זוערען געבוירען פון אזויא א טהייערע פרויא, ברויכען זיכער זיין גאטליכע
הייליגע קינדער, וואס דא הערליכע פלאנעטן ברויכען זיך שעהמען גענען
זייער שוינהייט. אויך לויט דעם יודישען הייליגען געזעץ, ברויכט איינער
פון אלימלך'ס פאמיליע מיט איהר הייראטען, צוריק צו שטעלען דעם זעללי-
גען בריוו'ס נאכהמען אויף זיין פאטערס ערד. איך האב זיא יעצט בענויא נוכט
דערקאנט דורך איהרע ארמע קליידער אונ איהר טרויעריג געזיכט. (בועז
פערשפרייט א טהייערן דיוואן אויף דא ערד, אונ לעגט א קישען צו קאפפענס.
ער לעגט זיך שלאפען, אונ דעקט זיך צו מיט א טהייערע קאשע, אונ זינגט
זעהר פערנאטערט:

הייליגער גאט! אין מיין יעצטיגען שלאפען
וואלט דא מיך נוכט שטראפען.
דעם טויט וואלט דא פערטרייבען
איך ואל מיך מארגען אויפהייבען.
צו לערנען אונ טוהען דין געזעץ
וואס איך דין קנאכט ליעב אונ שאטן.
אין דעם יעצטיגען שלאף דעם זיסען
וואל איך פון בייזע געדאנקען נוכט וויסען.
נומע מלאכים וואלען מיך אבהיטען
דאס טוהען איך פון דיר גאט ביטען.

ער הייבט אן צו שלאפען. רות שטעלט זיך אויף דעם בוים, אונ
זעהט פון ווייטען דאס בועז שלאפט שוין געשמאק.

יא — שפריכט רות זעהר שטיל — מינע פרומע שוויגערמוטער נעמ
האט מיך געלערנט, דאס לויט דעם יודישען געזעץ ברויכט דער הייליגער
מאן מיט מיר הייראטען, ווייל ער איז פון מיין גאטוועלליגען מאנס פאמיליע.
זיא האט מיר שטרענג אנגעזאגט, דאס איך ואל זיין דרייט צו זיין מיט
איהם ווען ער וועט שוין שלאפען. ער וועט דאס פאר קינע זינד רעכנען,
ווייל דאס איז אויך איין מצוה פון דא יודישע זעקסהונדערט אונ דרייצען

בצח. וזא געהט ארויסער פון בוים, און קניעט אויף דא ערד אויפהיבען.
דיג איהרע האנד צו הימל: און דא יודישער גרויסער גאט! איה געה
יעצט מוהען דין געזעטץ. איה האב דעם יונגען הערליכען פרינץ פערלאסט,
און געה צו א אלטען מאן. גיב מיר יונגע וויטווע גענוג מוטה. גיב מיר א
הייליגען גיסט מיט עהרליכע געוויסען. (ווא הייבט זיך אויף פון דא ערד
און געהט לאנגזאם צו בויען. זיא וועצט זיך אויף דא ערד נעבען זיין
געלענער. פון וויטען בעווייזט זיך פלוצלונג א הערליכער ענגעל, מיט צוויי
גרויסע פערשפרייטע פליגעל, און שפרייט:

דא הייליגע הימלען עפענען יעצט אלע טויערען
גרעסטע יודישע מלכים ווערען יעצט געבוירען.
יודישע אדלערס, דא גאטליכע פערזאנהען
וואס וועלען טראגען קיזערליכע קראהנען.
דער הייליגער דוד המלך, דער גרויסער שטערן
וועט פון דא פאר געבוירען ווערען.
זיין וואהן שלמה דער קלוגסטער פון דא וועלט
אויף זינע דריי ספרים איז אלעס געשטעלט.
פון יודישען גארטען דא שענסטע בלוהמען
וועלען פון דא יעצטיגע נאכט ארויסקומען.
דא מלאכים אין הימל מוהען יעצט טאנצען
און ווארפען פון גרען פיעל בלוהמענקראנצען.

(רוד דעקט אויף דא קאפ... דא פארהאנג פאלט).

פֿינפֿטער אַקט.

וואן א גרויסע קיזערליכע וואל, אויסגעשטעלט פיעל שמוהלען. בייא
דא וואנד שמעהט זעהר א רייכע גאלדענע שמוהל ארום מיט קליינע גאלדענע
שמוהלען, אויף א קליינעם פערפוצטען טיש. מיר זעהען אריינקומען דא הייליגע
פרייז רוד אויף איהרע עלטערע יאהרען. זיא געהט זעהר ריך געקליידעט.
אידר ערעל געזוכט שינט ארום פון איהרע וויסע זילבערנע האָר.

זעהר — שפרייט רוד — א שיינער גאלדענער בוים מיט בריליאנטענע
צווייגען, פיעל מיט גאטליכע שמאקפאלדענע פרוכטען, האט פון מיר רוד
ארויסגעוואקסען. פון זיין צווייטען גאטוועליגען מאן בויען, האב איה געבוירען
אין וואהן עובר, עובר האט געבוירען זיין וואהן ישי, און ישי האט זוכה געוועזען
צו האבען דעם הייליגען דוד המלך. און ער האט יעצט וויטען אויף זינע
קיזערליכע שמוהל זיין וועלטבערוהסטען וואהן שלמה. איה בן יעצט פלייסט אהער
געקומען הערען מיט מינע אויערען, ווא מין אוראייניקעל שלמה ואל געוואנד
זיין, וועצט ווא א הייליגער ענגעל אויף זינע קיזערליכע שמוהל, און ריכטעט
דאס יודישע פאלק מיט זיין גאטליך פערשטאנד. מין פאטער עגלון איז אויף
געוועזען א קיזער. ער וואהר זעהר ריך מיט פיעל גאלד, פיעל געוועהר, פיעל
פעסטונגען. אבער ארם פון גאטליכע געדאנקען. בעצויבערט אין דעם נארישען
גרויבען פון דא גאטען. צו געווינען א שטוקעל ערד איז בייא איהם ריכטיג
געוועזען צו פערניסען טיכען מענשענבלוט. צו ליעב דא פאלשע עהרע האט
ער זינע אייגענע קינדער אין קערקער פערשפארט. אבער מין הייליג קינד
שלמה, אויסער דעם וואס זיין מיסט איז פיעל רייכער פאר מין פאטערס
גאנצע קאניגרייך, איז ער גאך ריך אין בילדונג. ער פערשטעהט וואס דא
פאגל ריידען. ער פערשטעהט ארע נאטורוויסענשאפטען. ער האט דעם
רוח הקדש צו זעהען אלע גאטליכע געהעמסען. אלע גרעסטע וועלט-
געצייכענטע פילאסאפען בערוהמען זיין חכמה, און פערנאמען זיין גרויסן שאר-
פען פערשטאנד. דא גרעסטע קאניגען, דא שענסטע פרינצעסען, האלטען
זיך פאר א גרויסע עהרע, ווען מין שלמה'לע ואל לעבען, צייגט זיא א לעבעליך
געזוכט. ווען איה וואלט גיכט פערלאסט מין פאטער עגלון'ס קיזערליכע
הויז, וואלט איה גאך ביי היינט געוועזען א נארישע גאטענדיגענערין.
מינע קינדער וואלטען געוועזען קיזערליכע בלוטוויגערס וואס געהען ארום
ווא בלינדע שוואלבען אונטער די וואן. ווער וויסט ווא מין קערפער
וואלט יעצט געוועזען בעגראבען. און וואס פאר א נארישען אבגאט
עס וואלט אויף מין קבר געשטאנען? ווא גוט האב איה געמוהען מיט דעם,
וואס איה האב פערלאסט דא גאטענדיגענער, און האב זיא אויסגעטוישט
מיט דעם יודישען הייליגען גלויבען. דא שענסטע יודישע מאנער, וואס פער-
דונקעלן דא הערליכסטע פלאנעמען מיט זייער שוויגהייט, זענען פון מיר
ארויסגעקומען. מינע שוועסטער ערפה האט געהייראט מיט דעם פרינץ און
זיא איז שנעל געשטארבען. פון איהר איז ארויסגעקומען, דער שמוטציגער
גלייט-הילף, וואס מין הייליג אייניקעל דוד המלך האט אנגעזעטעט דא פאגל
מיט זיין ווילדען קערפער. און איה האב געהייראט מיט דעם אלטען בויען, און איה

לעב נאך קוקענדיג מיט פיעל פערנענגען, וויא דער גרויסער אלמעכטיגער
 גאט בעווייזט זיך צו מינע קינדער, און נוכט וויא אלע שליסלען פון דיא
 הימלישע טויערען. אונשמערבליך וועט מין נאָהמען זיין אויף דער וועלט.
 און אויף דיא גייסטליכע וועלט וועט מין גאטוועלליך קינד דוד המלך מיט
 זיין הייליגען פאטער ישי, אויף מין לעבער זאָהן עובר, ווער שמועסט נאָך
 מין הייליגער מאן בועז מיט מין ערשטען מאן בליון, אויף מינע הייליגע
 שוויגערעלטערען, וויא אלע וועלען פאר מיר מאכען זעהר א טהייערן פלאץ אין
 ליכטיגען גרען, צוזאמען מיט דיא הייליגע מוטערס שרה רבקה רחל און לאה.
 געלויבט ביסט דיא יודישער גרויסער גאט. שטיין מיט דינע ערבארמדיגע
 פליגעל אויף דיא הייליגע וועלע פון מינע טהייערע שוויגערמוטער נעמי,
 וואָס האָט מיר צו דעם ריכטיגען גליק געפיהרט. (עס קומען אריין דיא
 קינדערליכע קאפפהיטערס אין זעהר טהייערע פאנטאזישע קליידער. ראנגע
 גאלדענע שפּווען אין וויערע האַנד. נאָך וויא קומען אן דיא מינסטערען מיט
 פערשידענע גענערעלער. רייכע פרינצעסן. גרויסע קאנסאלען. פיעל פיר-
 גער. און זעטצען זיך אויף דיא שמוהלען. דיא אלטע רות זעצט זיך אויף
 צווישען וויא אָהן דעם מינדעסטען שטאלץ. עס קומט אן צו לויפן אגרויסער
 גענעראל מיט א גאלדענעם פאָהן אין האַנד.)

עהרע! — שרייט דער גענעראל — עהרע! דער הייליגער קאניג
 שלמה געהט! (אלע שטערען זיך אויף. דער קאניג שלמה ערשיינט מיט
 זיינע גאלדענע קרוין אויף זיין קאפף. ער זעצט זיך מיט זעהר א שיינעם
 פאראו אויף זיין שמוהל. דאָס פאָלק זינגט דעם הימנען:

עהרע מיט אונזער גאנצען לעבען
 טוהען מיר דעם קאניג שלמה געבען.
 ער האָט א גאטליכען גרויסען ווערט
 אין הימל און אויף דיא ערד.
 אויף דיא שוועלען פון אלע עקען
 טוהען פאר זיינע קרוין אנגעטון שרעקען.
 ער פיהרט אונזער הייליג לאנד
 נור מיט זיין בלויען פערשטאנד.
 ער האלט קיין קריגע, קיין שטרייט
 פון דיא בלוטיגע שווערד איז ער ווייט.
 גאט טוהט זיך צו איהם בעווייזען
 ער זאל נוכט מאכען קיינע גרייזען.

וויא א ענגעל איז זיין גאטליכער חן
 לעבען זאָר ער עוויג, אָמן! אָמן!

זעצט אייך — וואָס שלמה — לעבע קינדער! אזויא וויא איך בין
 נוכט פון דיא קאניגע וואָס זאָגען: דאָס פאָלק איז פאר דעם קאניג, נוכט
 דער קאניג פאר דעם פאָלק. נור איך בין אימער פאר דעם פאָלק וויא דער
 טרייער פאסטור פאר דיא שאף. אלסדאן, אזויא וויא איך האָב געהאט
 א ריכטיגען נאכריכט, דאָס מינע בעאמטע בענעהען זיך נוכט וויא א-
 בעסטען מיט מין פאָלק. בעט איך יעצט מיט גאטעם נאָהמען. דאָס מין
 הייליג יודיש פאָלק, דיא קינדער פון אברהם יצחק יעקב, זאָלען ווערען פון
 מינע מענשען זעהר גוט בעהאנדעלט. אויף מינע גרעסטע גענערעלער זאָלען
 נוכט שטאלצירען געגען מין מינדעסטען בירגער. ווען דער איינוואוינער איז
 פון און עהרליך, ברויכט מען איהם היטען וויא א אייגען קינד. און ווען
 ער געהט אזויג פון געזעצן, ברויכט דער בעאמטער איהם בעהאנדלען וויא
 דער ארצט דעם קראנקען. ער ברויכט היילען זיינע גייסטליכע קראנקהיט
 מיט פיעל ערבארמקייט. נוכט מיט דיא בלוטיגע ענערגיע פון דיא ווילדע
 ביוראקראטיא, וואָס דיא בייזע טיפּלען בעגלייטען וויא אויף יעדען שרייט
 און טריט. מיר ברויכען זיך פארשטעלען וויא א קינדער זעהט אויס אָהן דעם
 פאָלק. ווער נוכט אונז מיליטער? דאָס פאָלק. ווער לופערט אונז פינאנסען?
 ווער מויערט פּעסטונגען? אלעס דאָס פאָלק. דאָס פאָלק איז דער קערפער
 פון אונזער קייזערליכען אַדלער, און איך מיט מינע בעאמטע זענען נור
 זיינע פערדערען. דאדורף בעט איך מיט דעם נאָהמען פון דעם הייליגען
 בעשעפער, דאָס אלע מינע בעשען, פון דעם גרעסטען מינסטער ביז
 דעם קליינסטען כאַלדאט, זאָלען שאַטצען און עהרען דעם גאנצען יודישען
 פובליק. און יעדער מענטש פון גרויס ביז קליין, וואָס האָט דעם מינדעסטען
 פראָטעסט אויף מינע בעאמטע, קאָן זיך גלייך ווענדען צו מיר, און איך וועל
 אליין דורכזעהן אויב ער האָט רעכט. (שלמה דערזעהט פון ווייטען וויא
 זיינע גרויסמוטער רות זיצט זיך צווישען פובליק. ער הייבט זיך אויף פון
 זיינע קייזערליכע שמוהל, און שפּרייכט צו איהר זעהר לעבליך): לעבע
 גרויסמוטער! וויא אזויא פריינדליך און קום אהער צו מיר, דאָ שטעהט
 שוין פאר דיר א שמוהל. (דער גענעראל לויפט שנעל אהין, און פיהרט זיך
 צו. זיך נייגט זיך פאר שלמה'ן, און זעצט זיך דאָרט זעהר צופרידען. שלמה
 דערזעהט פון ווייטען שטעהן א אַרמע פרויא וואָס וויל גערן צו געהן צו
 איהם, נור דער שטעמאן לאָסט זיך נוכט.)

שנעל! — זאגט שלמה — זאל דיא פרויא אהער קומען. (זיא געדט צו אונ קניעט אויף דיא ערד).

גרויסער קאניג! — ביטערט דיא פרויא — אזויא וויא מוין מאן ליגט שוין א לאנגע צייט קראנק, אונ קאן לידער נישט ארבייטען, ארבייט מוין זאקן אונ ערנעהרט אונז. יעצט וויל מען איהם נעמען צום מיליטערדינעסט. איך האב אפגעגעבען א ביטע צום מיניסטער, האט ער זיא מיר ענטזאגט.

וויפיל — פראגט שלמה — פערדינעט דען דוין זאקן א וואך?

צוואנציג טאהלער — ענטפערט דיא פרויא — ער ארבייט זעהר שוועהר אונ ביטער.

זאל ער — ענטפערט שלמה — ארבייטען בייא מיר אין מיליטער לייכט, אונ איך וועל דיר יעדע וואך צאהלען דיא צוואנציג טאהלער.

ליעבער קאניג! — בעט דיא פרויא — איך וויל מוין זאקן זאל ליעבער זיין מיט אונז אין דיא היים.

ער — ענטפערט שלמה — וועט דיענען דא אין ירושלים. ער קאן בייא דיר יעדען טאג זיין.

ליעבער ערבארמדיגער קאניג! — זאגט דיא פרויא — אונ ווען עס וועט זיין א מלחמה?

זייא זיכער — ענטפערט שלמה — דאס איך וועל קוין מלחמה האלטען. מענשענבלוט איז בייא מיר זעהר טהייער. וויל מוין הייליגער פאטער רוד האט געהאלטען מלחמות, האט גאט נישט געוואלט, ער זאל פאר איהם שטעלען דעם בית-המקדש.

איך דאנק — זאגט דיא פרויא אונ הייבט זיך אויף פון דיא ערד — גאט זאל דעם קאניג בעלוינען פאר זיין גוט הארץ. (וויא זיא געהט אוועג, קומט צו א אונטערפאפציר, אונ קניעט אויף דיא ערד).

וואס — פראגט שלמה — איז דוין פערלאנג?

איך — ענטפערט דער אונטערפאפציר — וויס, דאס איך קאן שוין זיין א פאלקאוויק, פליכט נאך גרעסער, איך קאן מיינע גוטע פעהיגקייטען אין

מיליטער. נור וויל דער גענעראל איז אויף מיר ביי, וויל איך האב איהם אייניגע טאהל געצויגט גרויסע פעהלערען אין זיין פיהרען, לאסט ער מיך ציכט גרעסער ווערען.

ניין מוין קינד — ענטפערט שלמה — נישט אמענש מאכט גרויס א מענש, נור גאט אלליין. ווען דיא פרויכטט ווירקליך גרויס ווערען, וועט גאט אלע דיינע געגענער פערווייטערן פון דיר, אונ דיא וועסט צו דיינע הויכע דאנגע קומען. ווען דיא וועסט אנטלויפען פון דיא עהרע, וועט דיא עהרע דיה נאך יאגען. אונ ווען דיא וועסט נאך יאגען דיא עהרע, וועט דיא עהרע פון דיר אנטלויפען. (ער הייבט זיך אויף אונ געהט אוועג פערשעהסט. עס קומען צו צווייא גענערעלער יהודע אונ אלישמע, אונ ניינען זיך מיט עהרע).

גרויסער קאניג! — זאגט יהודע — געסטערן האט מיך דער גענעראל אלישמע זעהר פערשעהמט צווישען מיינע סאלדאטען. ער האט ערצעהלט דאס מוין גרויספאטער וואהר א גאטצענדינער. איך בעט זעהר, דער קאניג זאל איהם בעשטראפען פאר מיינע גרויסע שאנדע.

ניין! — ענטפערט שלמה — דאס איז ווירקליך קיינע שאנדע, ווען מען זאל לאגיש אריינקלעהרען אין דעם, איז דאס נאך אנדערע עהרע. אין הימעל ווערט מעהר געשטאמט דיא גוטע פרוכט וואס איז געוואקסען אויף א ביליגען בוים, זייא דיא פרוכט וואס איז געוואקסען אויף דעם טהייערסטען בוים. דא וועט גראדע מיינע גרויסמוטער רות זאל לעבען. איהר פאטער וואהר עגלון דער קייזער פון מואב. זיא האט אין איהרע יונגע יאהרען אויך געדיענט דיא גאטצען. נור וויא זיא האט זיך מיט לייב אונ זעעלע בעהעפט צום יודישען גלויבען. האט זיא דעם גרויסען ווערטה בעקומען אין הימעל, אונ האט זוכה געוועזען עס זאל פון איהר ארויסקומען דיא גרעסטע יודישע מלכים. דיא וועלטבערוהמטע הייליגע מאנער. — אונ דיא אלישמע, וויל דיא האסט דאס גערעכענט פאר א שאנדע, זאלסט דיא הימראמען מיט דעם ערמארדעטען יואב'ס פרויא.

גרויסער קאניג! — ביטערט אלישמע — איך בין שוין פערלויבט מיט דעם ערמארדעטען שטעי'ס פרויא. זאל דער קאניג זיך ערבארמען אויף מיר, אונ צוריק ציהען דעם בעפעהל.

ווען — זאגט שלמה — יהודע וועט דיר שענקען די שאנדע, וועל איך מיין בעפעהל צוריק ציהען.

יהודע! — בעט אלישמע — ערבארם דין יעצט אויף מיר.

איה — ענטפערט יהודע — האב צייט, עס ברענט דאך נוכט. (וויא נייגן זיך פאר דעם קאניג און געהען אוועג. עס קומט צו א פערביטערטע פרויא, און פאלט אויף דיא ערד מיט געוויין).

ערבארטריגער קאניג! — בעט דיא פרויא — דער הערשטאנט אפרים וואס שטעהט יעצט דארט מיט דיא געוואפענטע סאלדאטען, איז מין מאן. דיא סנהדרין האבען איהם פערמאורטעמלט צום טויט, ווייל צווייט פאלשע צייגע האבען געזאגט און פאלש געשוואהרען, דאס ער איז בעהומע גאט דער מערדער וואס האט דיא פרויא פנינה ערמארדעט. מין אינשולדיגער מאן וויל דעם גרויסען קאניג בעטען, דורך צו וועהן זיין פראצעס מיט רוח הקדש, און דערגעהן דיא וואהרהייט.

יהושפט! — זאגט שלמה צו זיין סעקרעטאר — זאל דער הערשטאנט מיט דיא צווייט צייגע אהער קומען. (יהושפט געהט און ברענגט וויא צו).

אויבואהל — זאגט שלמה צו דיא צייגע — איהר האט שוין הייליג געשוואהרען פאר מינע הייליגע סנהדרין, דאס ער איז דער מערדער. זאג איה איה, איהר זאלט יעצט עהרע געבען דעם שם הוי"ה וואס שוועבט איבער מיר. איהר זאלט עהרע געבען מינע קרוין וואס איה האב זיא בעקומען פון דעם אלמעכטיגען גאט וואס ווייסט אלע פערבארגענהייטען, און ער נעמט זעהר א שרעקליכע ראכע פון דעם וואס פערניסט אונשולדיג בלוט. איה ראטהע איה, איהר זאלט נוכט איהר זאלטען. איהר זאלט נוכט מאכען דעם יעצטיגען בלוטיגען פעהלער, וואס איהר וועט איהם נוכט קאנען פעררעכטען. איהר גיב איה מין קינערהייט עהרען ווארט, דאס ווען איהר וועט יעצט פאר מינע גאמליכע קרוין נוכט ענטדעקען דיא גאנצע וואהרהייט, וועט מען איהר רופען מיט דעם נאמען דער צווייטער און דער דריטער אויב. דאס הייסט, איהר וועט זיין א ציעל צו דיא גרעסטע גע-פאהרליכע אונגליקען אויף דיא וועלט. און אויף דיא גייסטליכע וועלט וועלען אייערע פערבליטענע זעלען אויף קיינע רוהע האבען. (דיא צייגע הייבען אן צו ציטערן פון שרעק): איהר זעה אין אייער ציטערן, דאס דער פער-אורטהיילער איז אונשולדיג. איה פערשטעה דאס איהר זענט אויף איהם בייז געוועזען, דאדורך האט איהר איהם געוואלט ערמארדען.

גרויסער קאניג! — זאגט אין צייגע — איהר ליעב זעהר דעם פערמאור-

זעהלעטענס שיינע פרויא, האב איה גערעכענט, דאס נאך זיין טויט וועל איה מיט איהר הייראטען.

ניין! — ענטפערט דיא פרויא — איה וועל הייראטען מיט א מערדער?

און דיא? — פראגט שלמה דעם צווייטען צייגע — וואס פאר א אונזאכע האסט דיא געהאט?

איה — ענטפערט דער צווייטער — בין אויף איהם בייז, ווייל ווען זיינע פרויא וואהר נאך א מערדער, האבען מיר געוואלט הייראטען, נור ער האט זיא מיר מיט געוואלט אויסגעחאפט.

מיט גאטעס נאמען! — זאגט שלמה — דער הערשטאנט איז גלייך פרייא. און דיא צווייט פאלשע צייגע זאלען גערעכטעט ווערען דורך דיא סנהדרין. אליינר! אין דעם זעקסאונציגסטען קאפיטעל פון מין ספר משלי. זאלסט דיא צו שרייבען: „כרה שחת כה יפל, וגלל אכן אלו תשוב“ (דער וואס גרובט א גריב, פאלט ער אין איהם ארמין ארין. און דער וואס ווארפט א שטיין, געהט ער צו איהם צוריק): איהר קאנט שוין געהן. (וויא געהן אוועג. עס קומען צו צווייט יודישע פרויען, איינע טראגט א קליין טויט קינד, און דיא צווייטע טראגט א קליין לעבענדיג קינד).

וואס — פראגט שלמה — איז אייער וואונש?

איה — ערצעהלט איינע — וואהן מיט דיא פרויא צוזאמען אין איין שטוב. איה האב דארט איין קינד געבוירען. אין דעם דריטען טאג האט דיא פרויא אויף געווינען איין קינד. אין דיא שטוב וואהר קיין פערמאורער אויסער מיר בייזע. בייא נאכט האט זיך דיא פרויא ארויפגעלעגט אויף איהר קינד און האט עס דערשטיקט. וויא איה בין געשלאפען, האט זיא מיר ארויס-גענומען מין קינד און האט עס צו זיך געלעגט. און איהר טויט קינד האט זיא צו מיר ארמין געלעגט. וויא איה הייב מיר אויף אין דיא פרייה אנזינגען איין קינד, זעה איה עס ליגען טויט. און וויא איה האב עס בעמראכט, זאב איה גלייך געוועהען, אז דאס איז נוכט דאס זעלבע קינד וואס איה האב עס געבוירען.

ניין! — זאגט דיא צווייטע — דאס לעבענדיגע קינד איז מין, און דאס טויטע איז דין.

דאס מויטע — ענטפערט דיא ערשמע — איז דין, און דאס לעבענדיגע
איז מין.

דיא — שפריכט שלמה — זאגט: דאס איז מין לעבענדיג קינד און
דיין קינד איז דאס מויטע. און דיא זאגט: מין, דין קינד איז דאס מויטע
און מין קינד איז דאס לעבענדיגע. ברענגט מיר א שווערד! (מען ברענגט
א שווערד): צו שנידט דאס לעבענדיגע קינד אויף צווייען, און נישט איהר אין
העלפט, און דיא צווייטע דיא אנדערע העלפט.

ניכט — זאגט איינע — איהר אוועג דאס לעבענדיגע קינד, און
מיט עס נישט.

מין — ענטפערט דיא צווייטע — נישט מיר און נישט דיר. צו שנידט
עס.

דיא — זאגט שלמה — וואס האט אויף דעם קינד רחמנות, איז זיא
היסט עס נישט צו שנידען, זיא איז דיא ריכטיגע מוטער פון דעם קינד
ניכט דאס לעבענדיגע קינד איהר צוריק, און מיט עס נישט. (מען נישט איהר
צוועג דאס קינד, און זיא קויפט עס מיט א פרייליך געוויין. און דיא
צווייטע שטעהט ארויסער געלאסט איהרע אויגען פון גרויסע שאנדע. דער
פובליק הייבט אן צו זינגען:

גליקליך איז זעהר אונזער הייליג לאנד
מיט אונזער קאניגס גאמליכע פערשטאנד.
אויף איהם שטראהלט דער רוח הקדש
וויא דיא שיינע מאנד אין האלבען חודש.
אין זיין גאמליך קינדערהייט פיהרען
קאן דער שקר קיין מאהל עגזיסטירען.
ניכט מיט דיא שווערד, נישט מיט געלד.
וועט ער איינגעמען דיא גאנצע וועלט.
נור תורה, נור חכמה, איז זיינע מאכט
ענגלען שטעהען ביים איהם מאג און נאכט.
דיא הייליגע שכינה טוהט אויף איהם שוועבען
לאנג וויא דער אדלער זאל ער לעבען!
אורא! אורא! אורא!
(דיא פארהאנג פאלט).

— א—א—א—

ענדע

Dry Dock 5978

Phone
Audubon 7229

5978

29.

Phone
Audubon 7229

פרייז 25 קאפ.

B. THURSCH, WARSCHAU.

Nalewki № 7.